

Szanei Károly
1914.

JÓB DÁNIEL

Őszi vihar

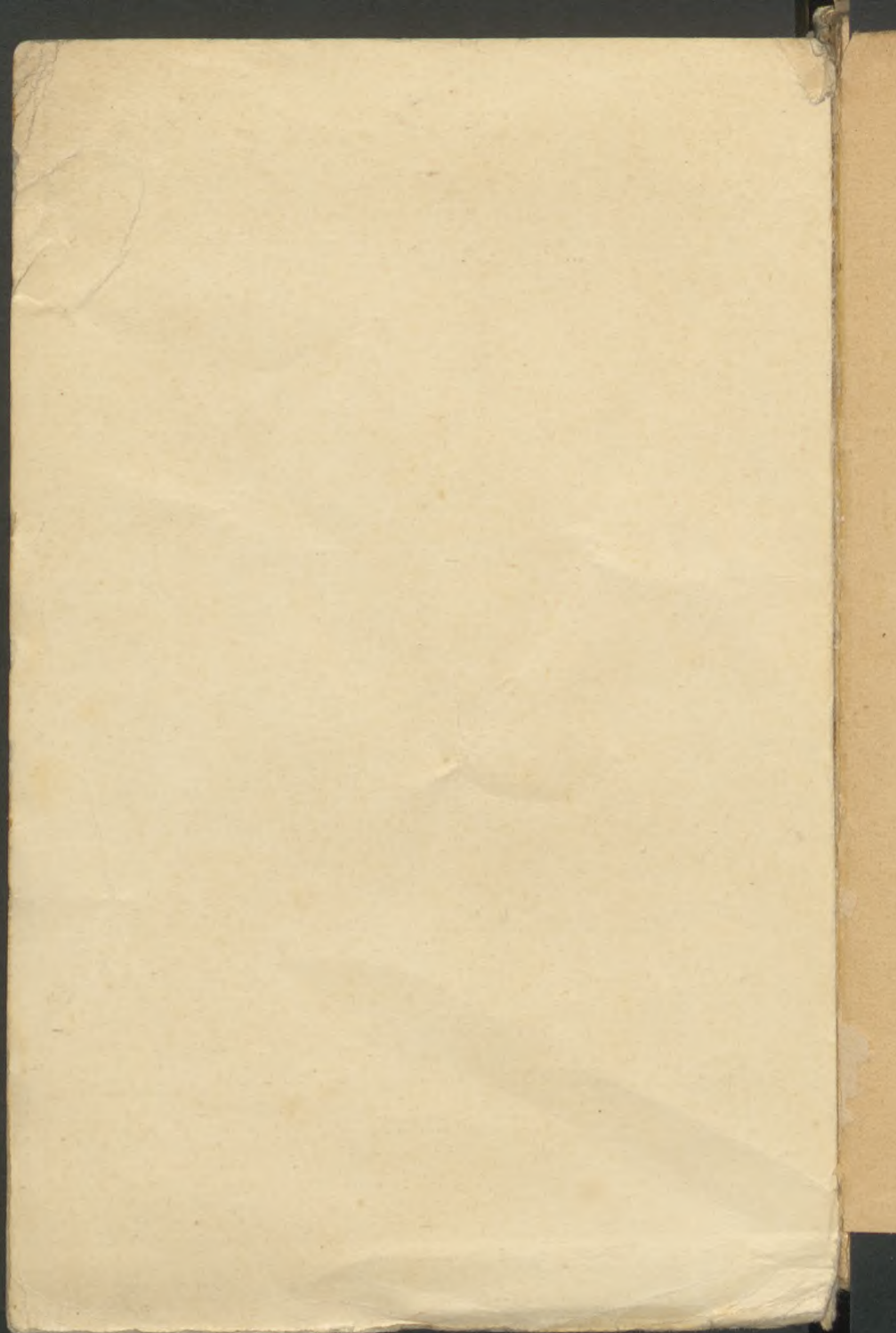
M
189.375 OSZK

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI

R.T. KIADÁSA

JÓB DÁNIEL

ŐSZI VIHAR

SZÍNMR
HÁROM FELVONÁSBAN

BUDAPEST, 1918

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA.

h 189.375

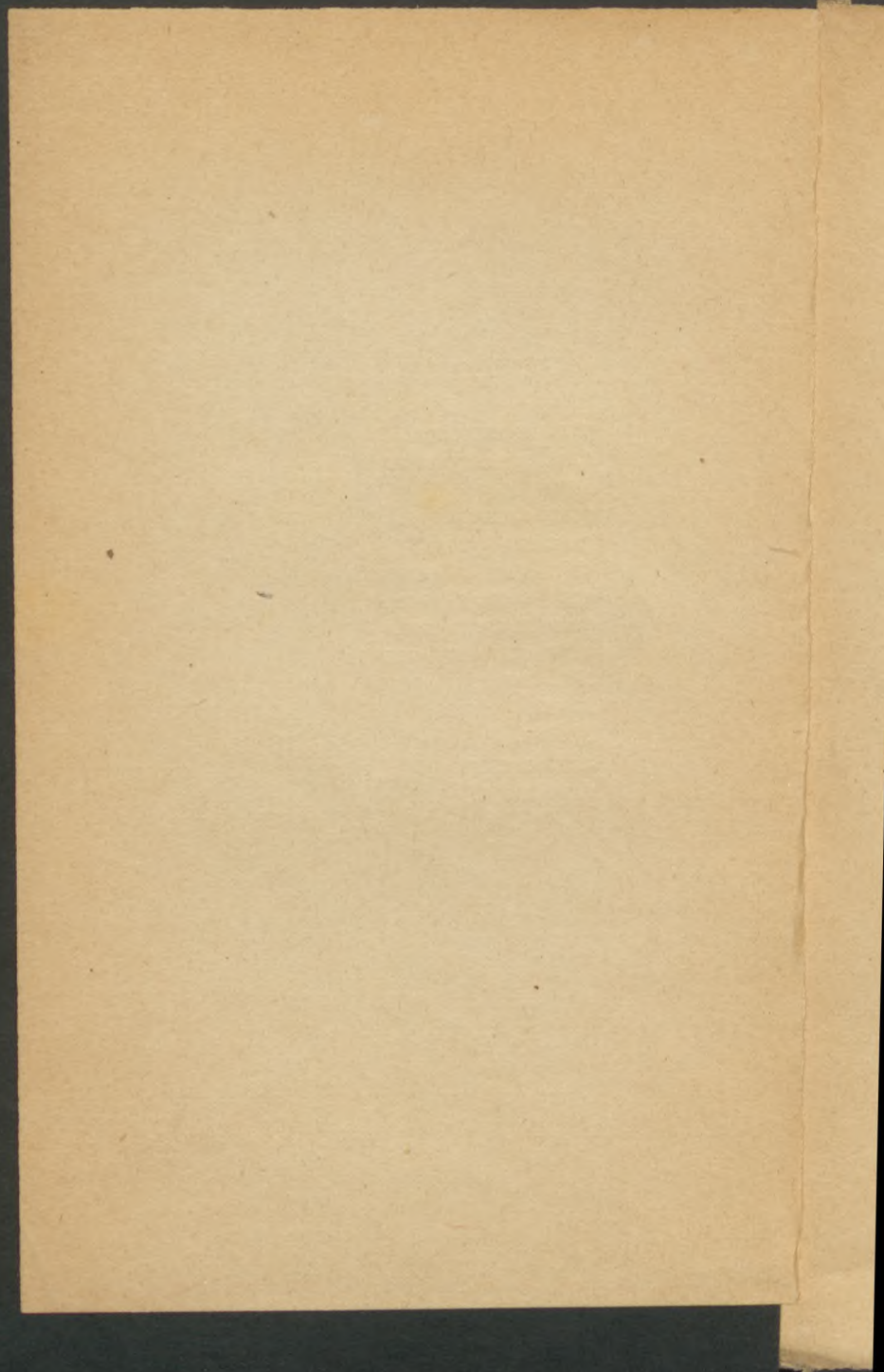
ORZÁGI SZÁMELVI KÖNYVTÁR
1960/R leltár

R
2

SZEREPLŐK:

TABÓDY ISTVÁNNÉ
BÁRÓ HUMMEL IVÁN
ANNA
MISS GAUNT
CHRISTIN ENDRE
GRÓF MÁRIÁNI OTTOKÁR
GRÓF MARJAY BOGDÁN
GRÓF DRESSEL GÉZA
GRÓF STERNECK GEDEON
BÁRÓ BUDAY MÓRIC
ÁDÁM
MIHÁLY
A SZOBALÁNY
VADÁSZ

ELSŐ FELVONÁS.

(Báró Hummel Iván palotája, kívül a városon, magányos úton, nagy park közepén.

A palota úgynevezett zongoraszobája az első emeleten. Borvörös falak, kevés arannyal, és ódon, masszív bútorok. Mindenütt friss fehér orgona. A hátfalon két nagy ablak, habos fehér függönyökkel, s a két ablak között óriási fekete zongora. A szoba a rendesnél sokkal nagyobb méretű s a bútorok valósággal óriások. Nagy kényelem. A szobában egyetlenegy kép, a falon a zongora fölött: Renoir. Mindenem az igazi nagyszerű ízlése. Balról két ajtó: az első Anna szobája, a másodikon a cselédség jár. Jobbról, elől, általános bejárás, előszoba. Jobb hátul: a ház belsejéből fölvezető lépcső karfájának vége, amelyet gazdagon faragott oszlop zár le.

Májusban, délelőtt. Az ablakok ragyognak a naphoz.)

ELSŐ JELENET.

BÁRÓ HUMMEL IVÁN.

(Ötvenen felül, de nem látszik annyinak. Haja, bajusza fehér, de az arca sötét és friss, a szeme éles és fiatalos. Karcsú, izmos, mint egy fiatal tábornok civilben. Elegáns és tiszta.)

(A lépcsőn fölsiet, átsiet a színen, be akar nyitni Annához, de az ajtó zárva van. Beszól.) Anna! (Vár.) Anna! (Kopogtat.) Anna! (Csönget.) Valaki!

MIHÁLY.

(Bal kettőn megjelenik. Fehér kötény, felgyűrt ingujj. Fiatal legény.) Parancsol a kegyelmes úr?

ÁDÁM.

(Régi szolga a háznál. Öreg, nagyon emberi arc. A ház egész méltósága rajta.) Menjen csak a dolgára, Mihály! Itt vagyok én! *(Parancsra vár.)*

MIHÁLY.

(El.)

A BÁRÓ.

Miért van itt bezárva?

ÁDÁM.

A kegyelmes asszony fürdik.

A BÁRÓ.

Sose volt bezárva.

ÁDÁM.

(Mozdulat; mint aki nem tehet róla.)

A BÁRÓ.

Most fürdik? ! Hány óra? *(Megnézi az óráját.)*

ÁDÁM.

Tizenegy mult.

A BÁRÓ.

Most kelt?

ÁDÁM.

Most. Az éjjel . . . megint keveset aludt.

A BÁRÓ.

Keveset aludt. Hogy tudod?

ÁDÁM.

Az lehallatszik hozzánk. Föl-alá járt.

A BÁRÓ.

Meddig?

ÁDÁM.

Sokáig. Éjfél után kettő is lehetett már.

A BÁRÓ.

Éjfél után kettő?

ÁDÁM.

Akkor aludtam el.

A BÁRÓ.

És a miss mikor ment ki tőle?

ÁDÁM.

Úgy tízkor.

A BÁRÓ.

Tízkor. Tízről éjfélután kettőig . . . Hm.
(*Bólint.*) Majd szóljatok neki, ha végzett a fürdő-
vel, hogy várom.

ÁDÁM.

Igenis. (*Indul.*)

A BÁRÓ.

Megállj. (*Kis csönd.*) Eredj csak. (*Az inas
újra indul.*) Azt akarom kérdezni . . . (*De nem
azt mondja, amit akar, — megáll, más han-
gon.*) Azt akarom mondani, ha még egyszer
hajnalig éjszakáztok odalenn, kirúglak! Kirúglak
mind!

ÁDÁM.

De kérem, kegyelmes úr, én igazán . . .

A BÁRÓ.

Lódulj. Takarodj.

ÁDÁM.

(*El.*)

A BÁRÓ.

(*Utána szól.*) A postát.

(Szünet.)

(A báró keresztül megy a színen. Cigaret-tára gyújt, erősen szívja. Az ablakhoz megy, kinéz, eljön onnan. A másik ablakhoz megy, kinéz, eljön onnan. Sétál. Benyit jobb első ajtón, benéz. Lenéz jobb kettőn. Benyit bal kettő ajtón, benéz. Benyitna bal egy ajtón is, az ajtó nem enged, megrázza a kilincset, — artikulálatlan hangon nyög hozzá.)

ÁDÁM.

Parancsoljon, a posta. (Hatalmas tálcán újságok és levelek. Leteszi az asztalra.)

A BÁRÓ.

(A cigarettát agyonfojtja, a levelekhez megy. Átlapozza a postát, két-három levelet fölbont és átfut. Egyik újság keresztkötését letépi, leül a dívánra, olvasni kezd.)

MÁSODIK JELENET.

TABÓDY ISTVÁNNÉ.

(Öreg, magyar asszony, egészséges, széles, ravasz és kedves. Puritán, nem újdivatú ruha.) Jó reggelt az én drága vőmnek, de jó, hogy itt-hon találom, beszélni akartam magával. Hát hogy, hogy még nem ment el?

A BÁRÓ.

A leányát várom. Jó reggelt.

AZ ÖREGASSZONY.

Hol van?

A BÁRÓ.

Fürdik. Most kelt föl.

AZ ÖREGASSZONY.

Ejnye be finom! Hány óra? Délre jár már?

A BÁRÓ.

(Bólint, feláll.)

AZ ÖREGASSZONY.

Pedig magam is késtem ma. Képzelje, ki volt nálam. Christin Endre. Már korán reggel. Őróla akarok beszélni magával.

A BÁRÓ.

Ki az?

AZ ÖREGASSZONY.

Hát nem ismeri?! Christin Endre. A fiam legjobb barátja. Nem ismeri?

A BÁRÓ.

Nem.

AZ ÖREGASSZONY.

A fiammal volt együtt. Most egyenest Genfből jött tőle.

A BÁRÓ.

Tudom már. Épp most ír itt a fia, erről a ..
hogyan is hívják?

AZ ÖREGASSZONY.

Christin.

A BÁRÓ.

Igen. Hogy föl fog keresni és hogy segítsem ... valami ... állás ...

AZ ÖREGASSZONY.

Az, igen. Ezért volt nálam. Nagyon derék, jó-külsejű fiú, jómodorú, finom fiú. Azelőtt ten-gerész volt. Tengerésztiszt, de nem igazi ten-gerész, csak mérnök a hajón, — vagy az is az? Hajh, sok helyen járt, messze, Calcuttában, Bom-bayben, a jó Isten tudja csak, hol mindenütt? Hát talán a gyárban, a villamosműveknél ma-guknál, mi? — Hát mit ír még a fiam?

A BÁRÓ.

Akarja olvasni?

AZ ÖREGASSZONY.

Adja. *(Átveszi a levelet, forgatja, a mellére teszi, nagyon melegen.)* Drága fiam! Egyetlen drága doktorfiam! Doktor Tabódy Sándor sebész! Micsoda orvos lesz! — Berlinben, Párisban tanult s az nem volt neki elég, most is tovább tanul.

Csak itthon volna már szegényke, hogy ne lennék olyan egyedül. (*Majdnem sír.*)

A BÁRÓ.

(*Tréfás haraggal.*) Hát mink?! Mari néni?!

AZ ÖREGASSZONY.

Nem, nem, nem úgy értem. Tik jók vagytok, és magánál, magánál derekabb ember nincs is a világon. Úgy vagyok egyedül, hogy egyedül lakom, — a Sándor Genfben, a kisebbik leányom Drezdában, nevelőben, — üres a házam, — nagy sor az egy ilyen árva özvegy öreg asszonynak, a gyerekei szétszórva a világba. (*Orrát fujja.*) Nincs nálam az okulárém, nem tudom elolvasni, hát mit ír, mondja?

A BÁRÓ.

(*Átfut a levélen.*) Különöset semmit.

AZ ÖREGASSZONY.

Maga hiba nélkül olvas még üveg nélkül, mi?

A BÁRÓ.

(*Nevet.*) Hogyne.

AZ ÖREGASSZONY.

Ritka nagy áldás az. Maga nem is tudja! Mennyivel is idősebb csak nálam?

A BÁRÓ.

(*Tréfás.*) Micsoda . . . beszéd ez?!

AZ ÖREGASSZONY.

Megálljon csak. Épp egy évvel öregebb mint én. Én ötvenhárom vagyok, maga eggyel több, szóval ötvenhat. (*Szemlesütve.*) Kettővel fiatalítom magam, az csak nem sok?! — Ötvenhat éves! — Nem öregszik semmit.

A BÁRÓ.

Én? (*Nevet.*) Lehet az, hogy én is megöregedjem?!

AZ ÖREGASSZONY.

(*Nevet.*) — A drága. Pénzt nem kér? (*A fia levelére érti.*)

A BÁRÓ.

* Kér, kér. Nem bolond, hogy ne kérjen.

AZ ÖREGASSZONY.

Sokat költ. Nem tudja az az értékét a pénznek. (*A báró föláll, odamegy az ablakhoz, — háttal a közönségnek — nem figyel oda.*) Az apja se tudta, — szegény, megboldogult Tabódy. Az se tudta. Elsején, ahogy fölvette a fizetését, — Istenem, mit kap egy táblabíró! — és akkor még kevesebbet kaptak, mint most, — harmadik emeleten laktunk, oszt lift se volt a házban, pedig

szegénynek a végefelé rossz volt a lába, hogy szeretett volna lejjebb menni lakni, — ha maga nincs, a gyerekeknek se lenne ilyen ió, kényezteti, nevelteti őket, — ha maga nincs, kedves fiam, én nem is tudom, mi lett volna velők, és velem, és mindnyájunkkal . . .

A BÁRÓ.

(Hirtelen megfordul, rekedten és hirtelen, mintha kettévágná az öreg asszony sok fecsegését.) Te! mért nem beszélsz vele?

AZ ÖREGASSZONY.

(A rettenetes hangtól teljesen konsternálva.) Tessék? Kivel? Kicsoda? . . .

A BÁRÓ.

(Majdnem hörögve.) Ej! a lányod!

AZ ÖREGASSZONY.

Jézus Mária, mi van vele?

A BÁRÓ.

(Megfenyegeti.) Te! *(Hozzámegy, — egész közel hozzá.)* Ne ravaszkodj! Te!

AZ ÖREGASSZONY.

Szentséges Isten, segíts! Jaj, mi van a lyányommal?

A BÁRÓ.

(*Majdnem sűgja.*) Éjszakákon keresztül nem alszik. Bezárkózik és éjszakákon keresztül járkál a szobájában. Délbe kel. A szeme karikás, senkihez sem szól. (*Szelídebb hangon.*) Te. Hogy te ezt nem tudtad? Te, aki mindene vagy neki, az Istene, több mint én!

AZ ÖREGASSZONY.

Jézusisten! Csak nincs tán valami komoly baja? Az én lyányom! Az én sólymom! Hogy nekem szólt volna? Hát hogy képzeled, hogy én azt elhallgatnám előled?

A BÁRÓ.

(*Ránéz, bólint, nem hisz neki.*)

AZ ÖREGASSZONY.

Hát ne okoskodj, ha mondom egyszer!

A BÁRÓ.

(*Erőt vesz magán.*) Több egy hónapja már, hogy észrevettem. Gondoltam, idegesség, semmi, elmúlik majd. Nem szóltam. (*Az öklével veri az asztalt.*) De nem múlik, nem múlik! Már a cselelétség is észrevette. Én nem tudom, hogy mit csináljak. Szólni nem lehet neki, mert hallgat, letagadja, hazudik, hazudik, (*a mellét üti*) nekem,

nekem! Gyön, a szeme kisírva, össze van törve, kínlódik, hogy olyannak mutassa magát, amilyen rendesen, és én majdnem megfúlok, mikor homlokon csókolom, és tűri, mint egy mártír, mintha vinnék: veszteni! Be akarok nyitni hozzá, az ajtaja zárva. Bezárja az ajtót — előlem! Hát nem, ez nem megy, hát ez így nem megy, itt rendet kell csinálni, és én csinállok is! (*Szelídebb hang.*) Beszélj vele. Beszélj vele, nézd, én szégyellek alázkodni, én nem tudok . . . Te az anyja vagy, az anyja, — az anyja, az más, hát beszélj vele, hát légy hozzá jó, hát hízelegj neki, fond be, csald ki, húzd ki belőle, — tudd meg, hogy mi ez?!

AZ ÖREGASSZONY.

Jaj, jaj, jajaj, jaj. Én nem tudtam ezt. Én nem tudtam erről, honnan is tudtam volna? (*De most már nem őszinte.*) De . . . de nem hiszem, hogy ez . . . valami komoly volna, hogy valami baj volna, hogy értelme volna ennek a nagy . . . ijedségnek. Nem, nem, az ki van zárva.

A BÁRÓ.

Hát igazán . . . nem vetted észre, mennyire megváltozott?

AZ ÖREGASSZONY.

Hát nem, ha mondom. De azért . . . majd beszéllek vele. Á, nem! Túlzás. Bizonyos.

A BÁRÓ.

Gondolja? A társalkodóné is ezt mondja.

AZ ÖREGASSZONY.

Beszélt a missel?

A BÁRÓ.

(*Igent int.*)

AZ ÖREGASSZONY.

És?

A BÁRÓ.

(*Legyint.*) Egy követ fujtok vele mind, — vagy én . . . vagyok megbolondulva.

AZ ÖREGASSZONY.

(*Csittitja.*) Na. Na. Kedves fiam. — Jó volna, ha most elmenne hazulról, hogy én azonnal beszélhessek vele. Nem kellene a gyárba? . . .

A BÁRÓ.

Hogyne, hiszen csak őt akartam megvárni.

AZ ÖREGASSZONY.

Hát akkor én azonnal beszélek vele. Csak bízza csak rám. Majd én az én öreg kitanult vén fejemmel kitudok itt mindent . . . ha van valami. De én nem hiszem. Nem, nem.

A BÁRÓ.

Hát akkor megyek. (*Kabátot vált.*)

Jób Dániel: Őszi vihar.

AZ ÖREG ASSZONY.

Helyes. *(A kulcs megfordul Anna szobájában.)* Most már csak maradjon.

HARMADIK JELENET.

ANNA.

(Belép. Harminc éves. Egészen egyszerű, fekete selyemből való háziruha rajta, — a nyaka és majdnem az egész karja szabadon. A vállán nehéz selyemkendő, meggyvörös színű. A jobb keze gyűrűsujján nagy rubintgyűrű. A fal, a kendő és a gyűrű, — ez a három vörös szín valahogy harmonizál. Olyan frizura, amilyen fürdő után szokott lenni. A cipőjén fiús, angol, egészen lapos sarok. A fejét kissé oldalt hajtja. Ez bizonyosan onnan van, hogy sokat bántódott, szenvedett és türt, és nem szólt róla senkinek.)

Jó reggelt, vagy most már dél is van.

A BÁRÓ.

(Odamegy hozzá, homlokon csókolja.) Jó reggelt, fiam. Ez már a búcsú is, indulok, máris elkéstem.

ANNA.

Engem várt meg?

A BÁRÓ.

Magát.

ANNA.

Miért?

A BÁRÓ.

Semmiért, csak látni akartam.

ANNA.

(Ránéz.) Úgy? — Ádám szólt, hogy vár.

A BÁRÓ.

Igen. De . . . nem fontos. Csak . . . tudni akartam, hogy estére . . . hogy nincs-e valami terve.

ANNA.

Tervem? Nekem?

A BÁRÓ.

Úgy értem, nem akar-e valahová: színház? koncert? — ne menjünk-e valahova vacsorázni?

ANNA.

Nem. Nem értem. Nem szoktunk.

A BÁRÓ.

Szoktunk? Az . . . csak magától függ.

ANNA.

Tőlem? *(Vállat von.)* Tőlem!

A BÁRÓ.

Na jó, hagyjuk most. Semmi rosszat nem akartam. Hát akkor itthon, ebédre visszajövök. (*Eről-tetett.*) Aztán jó ebéd legyen ám! Ne sajnálja szegény urától, aki egész nap dolgozik — magáért!

ANNA.

Értem dolgozik, (*sóhajt*) maga kedves.

A BÁRÓ.

(*Kis nevetés.*) Na. Csak tréfálok. Na isten vele. Ebéd után bridgezünk miss Gaunttal és — kihozzam Gézát?

ANNA.

Dressel bácsit?

A BÁRÓ.

Igen. Szereti! Nem?

ANNA.

Szeretem. Igen.

A BÁRÓ.

Hát jó? Jó lesz?

ANNA.

Nagyon.

A BÁRÓ.

Na. Hála istennek, megvan a programmunk. Istén vele, fiam. (*Megcsókolja homlokát, azután a kezét.*) Istén vele, Mari néni. (*Elmegy, a lépcsőn le.*)

NEGYEDIK JELENET.

AZ ÖREGASSZONY.

(*Kinéz az ablakon, kis szünet után.*) Az autóval megy?

ANNA.

Nem tudom. Bizonyosan.

AZ ÖREGASSZONY.

Egyszer mi is kirándulhatnánk már.

ANNA.

Igen, kirándulhatunk.

AZ ÖREGASSZONY.

Május van, most van az ideje.

ANNA.

Most, most, most! Most van az ideje.

AZ ÖREGASSZONY.

Tavaly ilyenkor majd mindennap mentünk valahova.

ANNA.

Idén is lehet.

AZ ÖREGASSZONY.

Nem... igen szóltál. Gondoltam, talán nincs kedved.

ANNA.

(*Kis nevetés.*) Kedvem? Nekem? Nincs? Miért ne volna.

(*Kis szünet.*)

AZ ÖREGASSZONY.

Levelek jöttek a testvéreidtől. Sándor is írt, Ida is írt.

ANNA.

Igen? Jól vannak, mi?

AZ ÖREGASSZONY.

Jól vannak, igen.

ANNA.

Ida már júniusban megjön Drezdából, — jó lesz.

AZ ÖREGASSZONY.

Sándor, az nem akar még hazajönni.

ANNA.

Istenem, úgy értem! Pedig... szeretném látni.

AZ ÖREGASSZONY.

Hogy én milyen ostoba vagyok! Egész el is felejtettem! Christin Endre volt nálam ma reggel. Tőle jött Genfből. Ide is eljön, valami ajánlást adott Sándor az uradhoz.

ANNA.

Ez az a Christin, aki...?

AZ ÖREGASSZONY.

A barátja! A legjobb barátja! Hát nem emlékszel rá?

ANNA.

Homályosan.

AZ ÖREGASSZONY.

Dehogy sem! Az a magas! Szőke! Erős!

ANNA.

Azt hiszem, egyszer találkoztam vele.

AZ ÖREGASSZONY.

Egyszer? Dehogy! Vagy, — lehet. Lehet. — Lehet, hogy te akkor már asszony voltál, amikor barátok lehettek.

ANNA.

(*Sóhajban.*) Akkor... régi barátok lehetnek.

AZ ÖREGASSZONY.

Igen. Pont tizenegy éve, hogy férjhez mentél.

ANNA.

Pont. Pont tizenegy éve. (*Csöndesen sírni kezd.*)

AZ ÖREGASSZONY.

(*Élénken.*) Tizenkilenc voltál, amikor az urad elvett, most harminc vagy, de nem látszol többnek, huszon... (*Most veszi észre, hogy a leánya sír. Elhallgat.*)

(*Kis szünet.*)

AZ ÖREGASSZONY.

(*Nagyon melegen.*) Látod. Látod nekem szóhattál volna erről.

ANNA.

(*Megtörli a szemét, már nem sír.*) Erről? Miről?

AZ ÖREGASSZONY.

Erről. Hogy valami baj van, — nagy baj lehet, lányom! nagy baj! (*Odaül hozzá.*) Hát kinek szól ilyenkor az ember, ha nem az anyjának?!

ANNA.

(*Nevet.*) De anyám! Csak nem beszél komolyan?

AZ ÖREGASSZONY.

Naaa. Kislányom. Ez nem szép tőled! Meg akarsz csálni? Engem? Az anyádat? — Én nem akartam elhinni. Én nem tudtam elhinni, hogy ne tudnék róla, ha valami bajod van. De most már én is mondom.

ANNA.

Maga is? Hát még ki?

AZ ÖREG ASSZONY.

Ki? Az urad. Az uradon kívül miss Gaunt, Ádám, az egész cselédség. És nekem kell megtudnom utoljára.

ANNA.

Az uram, miss Gaunt, Ádám és az egész cselédség? — De hát meg vannak őrtülve mind?! Összeesküdtetek ellenem mind? Hát mi bajom? — most már magam is kíváncsi vagyok rá!

AZ ÖREGASSZONY.

Ülj le ide. Hallgass ide. Kivel beszélsz most? Az anyáddal, vagy kivel? Hát mit gondolsz, lehet olyasmi a világon, — de akármi a világon, — amiben én nem vagyok veled? Hát ha megvágod az ujjadat, kinek fáj az tízszeresen, ha nem nekem, az anyádnak? És ha valami bajod van és nem tudom, hogy micsoda, hát ki hal ebbe bele, ha nem én, az anyád?! Nem szégyelled magad?

ANNA.

Megbolondít, anyám. Ha mondom, hogy nem csinált velem semmit, sem ő, se más! Nem hisz nekem?!

AZ ÖREGASSZONY.

Nem. Én nevettem, amikor mondta az urad, én nem hittem el, de most én mondom, hogy itt valami baj van, — itt valami baj van veled. És ha én mondom, akkor az úgy is van.

ANNA.

De nincs, — nincs úgy! Nin-csen ba-jom, sem-mi ba-jom, hát értse meg, ha mondom! na.

AZ ÖREGASSZONY.

Igen. Igen. *(Feláll, egész csöndesen.)* Akkor nekem itt nincs mit keresnem. *(Veszi a kalapját, fölteszi, öltözni kezd.)* Akkor én innen elmegyek, akkor én ide többet be nem teszem a lábam. Mert a lányomnak nincs hozzám bizalma, nem akarja megmondani, hogy mi baja. Na Isten áldjon, lányom. *(Lassan kifelé indul, ki is megy.)*

(Szünet.)

(Az öreg asszony kiment a szobából, a leánya szemben ül a közönséggel. Lassan egészen mélyre lehajtja a fejét. Az öreg asszony már jó messze lehet, amikor)

ANNA

(elkiáltja magát.) Anyám! *(Föláll.)*

(Hallani, amint az öregasszony futva vissza-

tér. Ajtók csapódnak. Lihegve jön, szinte bezúdul a szobába. Odarohan a lányához.)

AZ ÖREGASSZONY.

Jaj, jaj, jaj-jaj, jaj, ja-a-aj. Jaj a szívem. Jaj szívecském. *(Irtóztatós viharzás után zokogni kezd. A következők alatt csöndesebb sírásba megy át, aztán megkönnyebbül.)*

ANNA.

Anyám! Anyácskám! — Anyácskám, nyugodjék meg. — Gyöjjön ide, — gyöjjön, üljön le. *(A diványhoz vezeti.)* Akar egy kis vizet? *(Tölt.)* Igyék, az jót fog tenni.

AZ ÖREGASSZONY.

(Iszik.) Jaj de szégyelem ezt! Jaj de szégyelem magamat! Ha még egy percig nem hívsz vissza, összeesem.

ANNA.

Drága anyám. Drágám. *(A kezét az arcához szorítja.)*

AZ ÖREGASSZONY.

Hagyj fiam, már rendbejövök. Rendbe, — én! Csak te gyere rendbe!

ANNA.

Én. *(Kis csönd.)* Hát jó. Hát jó. Hiszen sokáig úgy sem bírtam volna... a hallgatást. Hát jó, ha muszáj. — Hát mit mondott az uram? Mikor?

AZ ÖREGASSZONY.

Ma. Most. Mielőtt bejöttél. Idejövök, beszélgetünk, egyszerre csak rámrohan, de úgy mint egy fenevad, hogy valami bajod van, és *én* mondjам meg neki, *én*, — hogy mi bajod!

ANNA.

Na és?

AZ ÖREGASSZONY.

Hogy csaljam ki a titkodat és majd azután áruljam el neki.

ANNA.

Azt akarja, hogy a hátam mögött összejatszon vele?

AZ ÖREGASSZONY.

Azt. (*Nevet.*) Azt. Milyen ostobák!

ANNA.

És a miss? az mit mondott?

AZ ÖREGASSZONY.

Nem tudom, azzal ő beszélt, nem én. — Te nem olyan... nem fizetett ellenség az a háznál?

ANNA.

(*Nagy meggyőződéssel.*) Neem, nem. Az ki van zárva.

AZ ÖREG ASSZONY.

Nem lehetne behívni?

ANNA.

(Igent int.) Hívja be anyám.

AZ ÖREGASSZONY.

(Kiszól.) Miss Gaunt! Miss Gaunt!

ÖTÖDIK JELENET.

MISS GAUNT.

(Bejön. Szép, fölényes és kedves, nagyon finom. Kis angol akcentus.) Jó reggelt. Haudjudu?

ANNA.

Ülj le. Azért kérettelek...

MISS GAUNT.

Ó, tudom. Az tegnap este volt, mielőtt bementem hozzád felolvasni. Gondoltam, ráér, hogy szóljak, minek izgassalak. De éjjel gondolkoztam, és föltettem, hogy az első percben, amikor lehet, elmondom. Hát én most mondom: a kegyelmes úr megkért, hogy... hogy is mondjam...

ANNA.

Csak őszintén mond.

MISS GAUNT.

Hogy figyeljelek. Kérte a diszkréciót tőlem. Én ezt ígértem is neki, de vele... ellenszembem... hiszen tudod.

ANNA.

Tudom, szívem. *(Mégfogja a kezét.)* Mi nem hagyjuk el egymást.

MISS GAUNT.

Nem. *(Nevet.)* Nem.

AZ ÖREGASSZONY.

Hát mit mondott?

MISS GAUNT.

Hogy Anna nagyon ideges. Nagyon, nagyon.

AZ ÖREGASSZONY.

Na és?

MISS GAUNT.

Hogy emögött van valami.

AZ ÖREGASSZONY.

Na és?

MISS GAUNT.

Hogy tudjam meg, micsoda?

AZ ÖREGASSZONY.

És maga mit mondott neki?

MISS GAUNT.

Én? (*Vállat von.*) Hogy nem vettem észre semmit. Hát egy kicsit ideges. Mit jelent ez? Nem jelent semmit.

AZ ÖREGASSZONY.

Hát persze, hogy nem. Hát még mit mondott?

MISS GAUNT.

Kiabált. Kérdezte: Mikor én idejöttem a házhoz, akkor is ideges volt? Mondtam: Akkor? akkor nem volt ideges. Talán mert tavasz van, május, — mondtam, — ez rettenetes mindig, a május, — azt hiszi báró úr, én nem érzem? — Mondta: Tavaly is volt május, tíz év előtt is volt május, mégsem volt ideges. — Mondtam: Igaz, báró úr, — de Istenem, (*mosolyban*) valamikor csak el kell kezdeni. Hát nem?

ANNA.

(*Bólint.*)

MISS GAUNT.

Össze-vissza beszélt. Kérdezte: Mit olvasunk most? Mondtam: Rouge et noir. Irta Stendhal. — Mi az, regény? — kérdezte. — Igen. — Szép könyv? — Gyönyörű, a legszebb! — Olyan... szerelem van benne? — Igen. — Azt mondta: Hát persze-persze; — és gondolkozott; — ezek a regények, — mondta, — szerelem! hazugsá-

gok! (*Goromba hangon.*) Ezentúl meg kell kérdezni őt, mit szabad nekünk olvasni.

ANNA.

Ó!

MISS GAUNT.

És... nem tudom... szóba került az operáról. Azt mondta: A bérletet fölmondja. Mert a zene, mondta, nem tesz jót az idegeidnek.

ANNA.

Ó! Ó!

AZ ÖREGASSZONY.

Most még csak a levegőt kell fölmondani, — akkor nem marad neked semmi. Csak ő!

MISS GAUNT.

És még beszélt: (*csúfolva.*) Romantika, tavasz, ostobaságok... és (*nevet*) ha lehetne, párbajra hívná és megölné... a tavaszt.

ANNA.

(*Bólint.*)

MISS GAUNT.

Ó, milyen csúnya tőlem, hogy így beszélek róla. (*Őszintén.*) Szegény.

AZ ÖREGASSZONY.

Szegény?! Mért szegény?!

(*Kis csönd.*)

ANNA.

Köszönöm, szívem. Most anyámmal szeretnék ...

MISS GAUNT.

(*Förláll.*) Ó, hogyne. Majd még... mi is beszélünk még, igen?

ANNA.

(*Igent int.*)

MISS GAUNT.

(*Kimegy.*)

HATODIK JELENET.

ANNA.

(*Förláll.*) Na. (*Kis csönd.*) Hogy mi a bajom. Azt kérdezi anyácskám, hogy mi a bajom. Hát nincs semmi bajom. Hát ez a bajom. Hát az a bajom, hogy nem bírom, nem bírom, nem bírom. Egyéb semmi, csak ez a csekélység, hogy nem bírom.

(*Kis csönd.*)

AZ ÖREGASSZONY.

(*Egész halkán, összehúzódva, feszülten.*) Mit, lyányom?

(*Kis csönd.*)

Jób Dániel: Őszi vihar.

ANNA.

(*A két kezében hintálja a fejét.*) Ezt a jármot. Ezt a tömlöcöt. Ezt a Szaharát. — Ezt a gazembert.

(Kis csönd.)

AZ ÖREGASSZONY.

(Mint fönt.) Mióta?

ANNA.

Nem tudom. Én is ezt kérdeztem magamtól, mikor először vettem észre. Mert eleinte ez nem volt.

AZ ÖREGASSZONY.

Nem. De hát mitől? De hát mit csinált? Csinált valamit?

ANNA.

Nem. Hiszen ez az irtózatos benne, hogy nem is csinált semmit. Tizenegy éve vagyunk házassok, és nem változott, hogy legalább ezt vethetném a szemére. Az a legirtózatosabb az egészben, hogy nem az első perctől fogva érzem ezt.

AZ ÖREGASSZONY.

Értem. Értem. (*A kezére támasztja az arcát, végső kétségbeesésben.*) Amin én szünet nélkül rágódtam, mielőtt hozzámmentél. Hogy talán miattunk. Hogy nem kellene hozzámenni.

De hát... Azóta annyi idő mult el, és te sose szóltál, ki is ment az eszemből. Azt hittem... még én azt hittem... hogy boldog vagy vele... Istenem, hogy egész jó... boldog.

ANNA.

Mit feleljek erre, anyám? Mikor itt ülök magával szemben... megbukva, anyám. *(Föláll.)* Megbuktunk anyám, ezzel az emberrel.

AZ ÖREGASSZONY.

(Üti a fejét.) Én ostoba, én százszor buta... hogy én hogy tudtam azt hinni?!

(Kis csönd.)

ANNA.

Erről nem tehet senki. Se maga, sem én, senki. Olyan szegények voltunk és olyan árvák, maga, meg én, meg a két gyerek. Muszáj volt hozzámenni. Mit csináltam volna? Istenem, mit is csinálhattam volna? Nevelőnőnek mentem volna inkább, vagy gépen írni, vagy zongoratanító-nőnek? És a két gyerek? — Fölnevelni őket? tisztességesen, — de miből?! — Mikor először jött, nevettünk, azt mondtuk: Hát hogy képzeli?! Nem!!! Később már nem nevertünk. Jött a sok gond, adósság, gond, gond, gond. És nem lehetett szabadulni tőle. Üldözött. Jött, utánam uta-

zott, követelt. Üldözött. Olyan hatalmas volt, és olyan gazdag. Már akkor alelnök volt a pártban és minden bizottságban alelnök és mindenütt elnök és alelnök, — első úr volt . . . és úgy kért . . . és olyan erőszakos volt . . . Nem lehetett nem hozzámenni. És amikor hozzámentem, akkor elzárta előlem a levegőt, bebalzsamozott, kriptába tett, — nem volt egy pillanatom, mióta élek, ami szép volt, ami az enyém volt, amit el lehet tenni, és várni, hátha jön még egy olyan.

AZ ÖREGASSZONY.

(*Szűkölvé.*) Nem volt.

ANNA.

Hát ez a bajom, ha ép tudni akarja, anyám. Mindenem megvan, amit akarok, mindenem a világon. Csak ép a kezemet nem szorította meg még senki. Csak ép: nem kaptam még soha levelet. Csak ép: az életemben nem reszkettem sohasem. Soha, soha nem csókoltam meg senkit. Úgy vágyódom, anyám! Fekszem éjjel az ágyban, és nem tudok aludni, és gondolkozom, — várok valamit anyám, úgy várom, úgy várom — és nem jön semmi, — öt évig, hét évig, lett kilenc. Kilenc, és tíz, tizenegy. (*Egész halkán.*) Nem bírom tovább.

AZ ÖREGASSZONY.

Szegény, szegény, egyetlenem. Csak mondjad végig.

ANNA.

Mit mondjak végig? — Nincs tovább. A legfiatalabb, aki a házunkhoz jár, gróf Dressel, ötvennyolc éves, Budai Móric hatvannégy, Máriáni hatvan és csak botra támaszkodva tud járni, Marjay Bogdánt kocsiban tolják és metresszt tart, a metressze tolja a kocsiban. Mikor eljönnek hozzánk, mintha a paralízis és a tábesz zsúrja lenne nálunk. Ez a társaságom. Egy kórházat gyűjtött körém az uram, hogy ő legyen köztük a leg-egészségesebb, — a dalia, a legifjabb, az apache, — egy ötvenöt éves atléta, — ó, hogy gyűlölöm és únom, mikor megkérdi, — csak ezt kérdi, — hogy vagyok? — és nekem felelnem kell! Hogy vagyok?! Ha én azt egyszer megmondhatnám! — Únom a hideg száját a homlokomon, — mikor paskolja a hátamat, ahogy a lónak szokás a nyakát paskolni, — gyűlölöm, amikor kedves akar lenni és szórakoztat, sakkal, bridge-zsel, és mikor dominózunk, az már ünnepnap, — és gépekről beszél, és ilyen szavakat mond: költségvetés, pártérdek, disagió, áttétel. És éjjel, anyám! éjjel! (*borzongva*) borzasztó éjjel! — Hát ez a bajom. Hát ez a bajom. Harminc éves vagyok, és végem. Még két évem van, vagy egy. Vagy

három. Nem lehet tovább várni. Nem akarom, hogy így öregedjek meg. Nem akarom így végezni. Hát ezért nem alszom, ezért sírok, ezért zárom be éjjel az ajtót, ezért. Ezért vagyok ideges. Mit ideges! Megőrülök!

(Kis csönd.)

AZ ÖREG ASSZONY.

Mért mondod, hogy véged? Hogy három éved van? Hát tíz?! Hát húsz?! Amennyit csak akarsz!

ANNA.

(Nevet és vállat von.)

AZ ÖREG ASSZONY.

És az nincs, hogy ne lehessen ezen segíteni!

ANNA.

Nem lehet.

AZ ÖREG ASSZONY.

Mindenen lehet.

ANNA.

Ó, — nekem akarja mondani! . . . Hiszen évek óta . . . éjszakákon keresztül . . . ezen rágódom csak: mi jöhetne? mit lehetne csinálni? lehetne-e szabadulni? Nincs semmi se. Ez olyan, mint egy kőfal, nem enged, csak egyet lehet tenni, nekimenni, akkor ottmarad az ember, — legalább vége.

AZ ÖREGASSZONY.

Az anyádnak mondd ezt, — hát akkor előbb én!

ANNA.

Nincs segítség. Nincs. Erősebb ez, gonoszabb, ügyesebb, önzőbb . . . tehetségesebb, mint én. Úgy lefog . . . (*Irtózatossággal mutatja.*) Rablók! Rablók! Kiraboltak! Elvittek egy erdőbe, öreg, mohos fák közé, sehol egy virág, egy rés, ahol a nap bejöhethet, semmi. — Hát ez van. Ez van anyám. (*Zokog.*)

(*Kis csönd.*)

AZ ÖREGASSZONY.

Kislyányom, aranyom, hagyd abba, sólymom. Én mondom neked, az anyád, segíteni fogunk rajtad. Ki segítene a lyányán, ha nem az anyja?

ANNA.

Egy segítség van. (*Elhallgat.*) De azt nem lehet.

AZ ÖREGASSZONY.

Micsoda?

ANNA.

Semmi, semmi.

AZ ÖREGASSZONY.

Ó, te ostoba! Ó, te gonosz! Hát hogy képzeled?! Hogy képzeled!! Hallgass ide. Én nem

szoktam tréfálni. Én nem vigasztalni akarlak. Ezen a dolgon segíteni fogunk. Még nem tudom, hogy hogy. Nagyon is hirtelen jött rám ez a dolog. Majd hazamegyek és gondolkozom, és fogok valamit találni, ami jó lesz, biztosan jó, biztosan, aranyom! Virágom, angyalom, nyugodj meg, most ne is beszéljünk tovább erről. Beszéljünk valami másról. Miről is? — Ja igen, az Ida dolgában akartam . . . (*Kopogtatnak.*) Nem kopogtak?

HETEDIK JELENET.

A SZOBALÁNY.

(*Bejön.*) Egy úr van odakint. Azt mondja, várják.

ANNA.

Ki az?

AZ ÖREG ASSZONY.

A nevét nem mondta?

A SZOBALÁNY.

Christin úr.

AZ ÖREGASSZONY.

Ez az . . . aki a Sándortól . . .

ANNA.

Küldje el.

AZ ÖREGASSZONY.

Mondja meg neki, hogy a lányom sajnálja, gyöngélkedik, most nem fogadhatja, majd üzenek neki. *(A szobalány indul.)*

ANNA.

De előbb nyissa ki az ablakot. *(A szobalány megteszi.)*

AZ ÖREGASSZONY.

Jobb volna pedig, ha behívnók. Hidd el. Jobb volna, ha valami másról... egy idegen, aki mégse egész idegen. Sándorról beszél, Genfről beszél, mindenféléről beszél. Hidd el aranyom...

ANNA.

(Vállat von, mint akinek minden mindegy.)

AZ ÖREGASSZONY.

Na? Hallgass rám.

ANNA.

(Megint vállat von.)

AZ ÖREG ASSZONY.

Bocsássa be.

A SZOBALÁNY.

(Kimegy.)

NYOLCADIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

(*Nyúlánk ember, szemlesütve beszél.*) Bocsánat, ha zavarok. A nagyságos asszony talán említette ...

AZ ÖREGASSZONY.

Igen, Christin úr. A lányommal ... egy kicsit ... épen ... diskuráltunk ... Hozta Isten ... a lányom mindig szívesen látja, akit a fiam ... szeret ...

ANNA.

Foglaljon helyet.

CHRISTIN ENDRE.

Köszönöm szépen.

AZ ÖREGASSZONY.

És beszéljen Sándorról.

ANNA.

Ön most tőle jön Genfből, úgy-e?

CHRISTIN ENDRE.

Onnan asszonyom. De nem szerettem ott lenni. Azelőtt Párisban éltem. És még előbb, — talán tetszik tudni, — tengeren voltam, hajómérnök, sok évig, de ez már nagyon régen volt.

AZ ÖREGASSZONY.

Es közben — úgy-e, — nem is volt Pesten?

CHRISTIN ENDRE.

Egy-egy napra igen. De itt sem szerettem lenni, nincs itt senkim és . . .

AZ ÖREGASSZONY.

Szülei sincsenek?

CHRISTIN ENDRE.

Senkim sincs itt. Se itt, se máshol.

ANNA.

Hm. Na és most?

CHRISTIN ENDRE.

Most . . . Most egy kicsit megúntam ezt az örökös . . . nyugtalan . . . szeretnék itt Pesten . . . hiszen ezért is vagyok itt . . . Van egy kis vagyonom, — egy kis föld, — szőlő, ház, miegymás, — ezt innen jobban tudnám kezelni, — ezért gondoltam . . . ezért . . . bátorkodom . . . zavarni . . . — Sándor adott egy írást . . .

ANNA.

Tudom.

AZ ÖREGASSZONY.

Már elmondtam, már a vőmnek is szóltam.

CHRISTIN ENDRE.

... de külön a lelkemre kötötte, hogy a kegyelmes asszonyt is ... szóval, hogy ... nyerjem meg ... ügyemnek. — Ha nem terhelem vele nagyon.

ANNA.

Nem; nem, nem. Semmi esetre sem terhel, nagyon szívesen szólok majd az uramnak, és remélem, hogy ... lesz is eredménye.

CHRISTIN ENDRE.

Nagyon ... nagyon köszönöm. Nagyon ... nagyon hálás lennék. *(Körülnéz.)* Milyen nagy ez a szoba. Szép ez a sok orgona. Én is ... szeretem a ... az orgonát, ez az egyetlen virág, amelyet ... *(elhallgat.)*

(Pillanat csönd.)

ANNA.

Párisban ... ott se szeretett lenni?

CHRISTIN ENDRE.

Ott? még leginkább. Azért ott is ... sokszor lefeküdtem az ágyba ... három napra is olykor ... pedig nem volt semmi bajom.

AZ ÖREGASSZONY.

Hát akkor mért?

CHRISTIN ENDRE.

Elsötétítettem a szobámat, feküdtem a háta-
mon, néztem a plafont . . . volt így . . . úgy is
volt, hogy fölültem éjszaka az ágyban és azt kér-
deztem magamtól: minek élek? — De hát ez rit-
kán volt. Különben: Volt egy pár ember, akit
szerettem, a lakásomat is szerettem, tetszik tudni,
nem lakásban laktam, hanem atelierben . . .

ANNA.

Miért?

CHRISTIN ENDRE.

Mert festeni is tudok, (*nevet*) csak nem szok-
tam.

ANNA.

Miért nem? — Kár.

CHRISTIN ENDRE.

Mert élni jobb, mint festeni, — élni mindennél
jobb.

ANNA.

Hm, hm, hm. Hány éves?

CHRISTIN ENDRE.

Én? Huszonkilenc.

AZ ÖREGASSZONY.

Két évvel idősebb mint a fiam.

ANNA.

Jól van az öcsém?

CHRISTIN ENDRE.

Jól.

ANNA.

Van . . . neki . . . ott . . . valakije?

CHRISTIN ENDRE.

(*Igent int.*) Azaz . . . nem tudom, szabad-e megmondanom?

ANNA.

Szabad, hát hogylene. Szép? Majd egyszer . . . ha eljön legközelebb . . . majd elbeszéli, jó?

CHRISTIN ENDRE.

(*Meghajlik.*)

ANNA.

Én is voltam . . . egyszer . . . pár év előtt . . . csak néhány napra, igaz . . . Párisban. Az uramnak valami hivatalos dolga volt kint és elvitt magával. Valami . . . egy új dinamógépet akart megnézni, amely . . . ugyanolyan fordulatszám mellett nagyobb áramot fejleszt . . . nem emlékszem jól rá. De négy napra . . . vagy az ötödik napon . . . hazatelegrafáltak.

CHRISTIN ENDRE.

Persze, akkor nem igen ismerheti Párist.
(*Köhög, de nem betegesen.*)

ANNA.

Köhög?

CHRISTIN ENDRE.

Nem. Sokat cigarettáztam, attól.

ANNA.

Igen. Persze hogy nem ismerem Párist. Az igazit, azt nem. Tudja, ami a legszebb lehet benne... azt nem. Hát mi, tudja, a Hôtel Châmbre szálltunk, ami egy olyan — hiszen tudja — hideg, nagyon elegáns, de egy kicsit... nagyon unalmas hely.

CHRISTIN ENDRE.

Igen.

ANNA.

Megálljon csak... egyszer voltunk a Comédieben, valami... Augiert játszottak, ifjúsági előadás volt, nagyon unatkoztam. Egy másik este a követségen voltunk... ott is unalmas volt. Azután... ép... valami mezőgazdasági kiállítás volt, oda vitt el magával az uram...

CHRISTIN ENDRE.

Ott is unalmas volt.

ANNA.

Nem, az volt még a legmulatságosabb. (*Sóhajban.*) Istenem. Egyszer pedig a Daumier-féle villamossági gyárban voltunk, — az olyan, mint

az uram gyára, a Hummel-művek, vagy a Ganz-gyár. Egész Párisból csak ez az egy maradt meg a fülemben: azok az irtózatos szíjak és kerekek, és karok, és kattogás . . . amit ott hallottam . . . a Daumier-gyárban.

(*Kis csönd.*)

CHRISTIN ENDRE.

A Montmartre-on nem volt?

ANNA.

Nem.

CHRISTIN ENDRE.

Operában volt?

ANNA.

Ott sem voltam.

CHRISTIN ENDRE.

A Louise-t nem látta?

ANNA.

Charpentier Lujzáját — ismerem. Nem, nem láttam. Semmit. (*Majdnem magának.*) Semmit, semmit. — Oda ki kell menni, ki is fogok, majd egyszer, valamikor, — azt mondják, az jó, Páris!

CHRISTIN ENDRE.

Jó. Tudja . . . ha az ember úgy megy ki Párisba, podgyász nélkül . . . úgy értem: ékszer

nélkül... az élet... az élet fekete ékszerei nélkül: akkor jó, akkor nagyszerű... nagyszerű lehet.

ANNA.

Remélem, maga ilyen... így volt kint.

CHRISTIN ENDRE.

Én. Én... vittem ki oda... egy szögekkel kivert, vasból kovácsolt... fekete... fekete médaillont... ide beleékelve... az eleven húsomba.
(*Mutatja a szívét.*)

ANNA.

(*Mosolyogva és fölényesen.*) Médaillont, ott?!
Kép is volt benne?

CHRISTIN ENDRE.

Kép is volt benne.

ANNA.

Naa. Komolyan beszél?

CHRISTIN ENDRE.

Én... Mindig komolyan beszélek.

(*Kis szünet.*)

KILENCEDIK JELENET.

ÁDÁM.

(Belép.) Az öreg nagyságát a telefonhoz kéri.

AZ ÖREGASSZONY.

Engem? Kicsoda?

ÁDÁM.

A kegyelmes úr.

AZ ÖREGASSZONY.

(Feláll.) Jó, megyek. Mondja, hogy megyek már.

ÁDÁM.

(Elmegy.)

AZ ÖREGASSZONY.

(Annához.) Menjek?

CHRISTIN ENDRE.

(Föláll.) Én is, kegyelmes asszonyom, ajánlom magamat. Kérem pártoljon . . .

ANNA.

(Föláll.) Vegye úgy, mintha el volna intézve. El is van intézve.

CHRISTIN ENDRE.

(Elmegy. Kézadás nincs, csak meghajlik.)

TIZEDIK JELENET.

AZ ÖREGASSZONY.

Kedves fiú, úgy-e. Milyen szimpatikus, szegény.

ANNA.

(Kicsit utána nézve.) Igen.

AZ ÖREGASSZONY.

Mit akarhat az urad?

ANNA.

Hogy beszélt-e velem?

AZ ÖREGASSZONY.

Persze. *(Indul.)* Megyek.

ANNA.

De okosan, anyám.

AZ ÖREGASSZONY.

(Nevet.) Rámízhatsz. *(Kimegy.)*

TIZENEGYEDIK JELENET.

ANNA.

(Egyedül. Kimerült sóhaj. Az ablakhoz megy. Pár percig háttal áll. Csönd. Ebbe a csöndbe surran be)

CHRISTIN ENDRE

s az ajló mellett marad).

ANNA.

(Mikor megfordul és észreveszi, ijedten.) Ki az? *(Egy lépés.)* Maga az? Jaj, de megijesztett!

CHRISTIN ENDRE.

Én vagyok. Bocsásson meg... Nem akartam megijeszteni... Itt felejtettem a... *(elakad.)*

ANNA.

Mit felejtett itt?

CHRISTIN ENDRE.

Itt felejtettem a... nem... nem felejtettem itt semmit... bocsásson meg... ne ijedjen meg... ne féljen tőlem... nem akarok öntől semmi rosszat... semmit nem akarok... de muszáj... muszáj elmondani...

ANNA.

Mit?

CHRISTIN ENDRE.

Ez már hat napja megy így ... hogy itt ólálkodom a háza körül, hogy mikor nincs itthon az ura? ...

ANNA.

Miért?

CHRISTIN ENDRE.

... és egyedül találom ... csak egy percre ... csak öt percre ... amíg elmondhatom ...

ANNA.

Mit? Mit?

CHRISTIN ENDRE.

(Egy lépést előre, de most már fogvacogva.) ... asszonyom, nyolc éve tart ez ... több mint nyolc éve ... nem tudok aludni, nem tudok élni ... nem tudok itt lenni ... nem tudok máshol lenni ... asszonyom, nem tudom, mit csináljak ...

ANNA.

(Dadogva.) Mért? Azt hiszem, láza van.

CHRISTIN ENDRE.

Van. Mindenem van. Nem látok ebben a percben. Ráz a hideg. Nyolc éve megy ez így ... csak meg ne rémüljön tőlem ... kérem ... könyörgök ... esküszöm ... higgye el, hogy nem akarok semmit öntől ... nem várok semmit ...

nincsenek céljaim... remény nélkül... mellék-
gondolat nélkül... csak el kell mondanom...
csak közölni akarom... különben megfulladok.

ANNA.

(*Dadogva.*) De hát mit? de hát mért? de hát...

CHRISTIN ENDRE.

Nyolc év előtt volt, akkor egy perczig beszél-
tem önnel. Télen, januárban, estefelé, az öccsével
mentünk a liget felé. Ránkkíáltott: Sándor! —
és megállt, és mi is megálltunk. Milyen nagy-
szerű az idő, — mondta, — ropog a hó az
ember cipője alatt, — milyen nagyszerű ez, —
mondta, — — hát ti hova mentek? — »Tánc-
órára megyünk«, — és bemutatkoztam: Christin
Endre, — és Sándor azt mondta: a legjobb
barátom. — Mosolygott, biccentett, — »hát csak
mulassatok jól«, — mondta, és elment. —
Istenem. — Huszonegy éves voltam akkor. —
Így kezdődött. — Egy hónap múlva ült az
operában, — köszöntöttem, nem fogadta, — nem
ismert meg, talán nem is nézett oda, — nem
tudom. Soha többé nem köszöntem önnek. Talán
ott kezdődött. A színpadtól a harmadik páholy-
ban ült, még most is tudom: a kezében rózsza
volt, a nyakán gyöngysor, — ott kezdődött.

Nem tudom, hogy kezdődött. Lehet, hogy a muzsika tette, az engem mindig nagyon . . . a muzsika . . . — Siegfriedet játszották. Így kezdődött. Egy héttel később a Főthi-úton láttam, kocsiban, az urával, és mikor elhajatott mellettem, mintha rámnézett volna. Akkor le kellett ülnöm egy kőre, úgy elfáradtam attól, hogy majdnem rámnézett. Azután egyszer erre jöttem, estefelé, már sötétedett, de nem égett a lámpa, és maga az ablakban állt, és sokáig lenézett az utcára. — En is így szoktam állni az ablakban, mikor már sötétedik, de még nem égnek a lámpák, és sokáig lenézek az utcára. — Aztán egyszer kikísértem a vonatra egy rokonomat, maga is kikísérte — gondolom a mamáját, — este volt, és akkor néztem, mint néz utána a vonatnak, a piros lámpa egyre messzebb ért. — Én is mindig utána nézek a vonatnak. — Azután sűrűn láttam. Budán, a vasúti híd felé, a Dunaparton, — ott szokott sétálni, azután koncerten, földalattin, tárlaton . . . ezt a gyűrűjét . . . ismerem, — ha ékszert hordanék, én is ilyent viselnék, — mindig alacsonysarkú cipőt hordott, — én is azt szoktam, — egészen egyszerű, mindig angol-szabású ruhát, sose olyat, ami divatos . . . mondom magamba: hát lehet ez véletlenség, hogy mindene tetszik, ez a ruhája, ez a kendő, — hogy nem akar magasabbnak látszani, mint

amekkora, ahogy a haját fésüli, és még az is, hogy rövidlító... hát lehet az véletlen, ahogy a kezét a szemére teszi, ahogy egy könyvben lapoz, ahogy a lábát keresztbe teszi... hogy minden mozdulata... rokonom nekem... olyan, amilyennek én szeretem. Mit mondjak? — mint akinek fölgyújtották a házát, hova meneküljek, segítség, segítség! — Mondták, utazzam el, — jó, hát elutaztam. Volt egy pár szegény szeretőm, — a csizmám sarkával beleléptem a szemökbe! Mindenkinék visszaadtam azt... mit, mit?... hogy nem tudtam szabadulni magától — vizen, hegyen, pincében, részegségben, — csak egyre rosszabb lett. Mint egy kút, aminek nincs feneke... és egyre mélyebbre ások benne... mint egy verkli, aminek csak egy nótája van, és szünet nélkül nyúzza, — meg kell tőle bolondulni... és nem tudom befogni a fületem! — Mindent megpróbáltam, mindent. Meggyőzni magamat, — nem ment. Szidni magát, — nem használt. Hogy ment férjhez! — mondtam, — az apjához, a nagyapjához, pénzért eladta magát, — ne haragudják, kérem, amiért ezt mondom, — én nem tudtam haragudni magára, mikor megtette, csak sajnálni tudtam. — Azt is mondtam: Mit tudhat ez a te zenédből? — egy süketnek muzsikálsz! — Azt mondtam magamba: Most tavasz van, és mit tudod te, kivel sétál a

szigeten? És este vörösbort iszik valami finom vendéglőben, és a cigány muzsikál, és mit tudod te?! — Ilyeneket próbáltam, és semmi, — nem használt semmi. Megkerestem az öccsét, messzire utaztam érte. Mert olyan a szeme, olyan a szaga, — magát kerestem benne. Magáról beszéltem vele, aztán nem bírtam tovább, hazajöttem. Hazajöttem, egy napig itthon voltam, innen is elfutottam. Ittam, kártyáztam, verekedtem, ha volt tánc, táncoltam, szép téli délelőtt a kék égre fölbámultam, jégpályán korcsolyáztam, jaj, mikor ráléptem a jégre, elcsúsztam, fölbuktam, megütöttem a szívemet, és nem akar elmulni a fájas. — Mondtam: ronda vagy, rád se néz, szóba se állna veled, — meglátná-e a szemedben a szépséget: hogy röhögtél és bőgtél már ebben az életben, — mondtam magamban: egyszer elébe állni, beszélni hozzá, rakétát beszélni hozzá, gyémántokat mondani, májusfát állítani neki, fölpántlikázott hajón kivinni a vízre! . . . Most ott tartok, hogy két gyertya közé kell a fejemet tenni, ha aludni akarok, — hogy azt higgyem, meghaltam, — mert csak így tudok aludni . . . Asszonyom: én szeretem a legjobban a világon.

(Csönd.)

ANNA.

(A falhoz dőlve, lehúnyt szemmel, a legnagyobb megindultságban, — és dadogva.) Én nagyon . . . egyáltalán . . .

CHRISTIN ENDRE.

Kérem. Kérem. Ne szóljon semmit. Kérem, ne haragudják. Én nem akartam ezzel megbántani. Ha akarja, elmegyek. Soha többé . . . a híremet se hallja. Nem akarok öntől semmit.

ANNA.

Hát akkor . . . Miért . . . ?

CHRISTIN ENDRE.

Csak elmondani . . . Semmit. Semmi mást, csak elmondani. — És most . . . mehetek.

ANNA.

Igazán . . . sajnálom, ha . . . miattam . . . Nem akartam.

CHRISTIN ENDRE.

Nem.

ANNA.

De hát . . . (Szünet.) Nagyon sajnálom. Nem is tudom . . .

CHRISTIN ENDRE.

. . . hogy mit mondjon. Nem kell erre semmit se mondani.

ANNA.

Üljön le.

(Kis csönd.)

ANNA.

El kell ... meg kell próbálni ... el kell ezt felejtteni.

CHRISTIN ENDRE.

Hát persze. *(Nevet.)* Elfelejtteni. Mintha azt mondaná, felejtsem el, hogy élek.

ANNA.

De hát ... hát Istenem ... egy kicsit, hiszen megértheti ... rettenetes zavarban vagyok. *(Föláll.)* Istenem, hát hogy képzelte? ... mit képzelt? ... hát hogy képzei? idejön, elmondja, és ... és ... Én ... énnekem uram van. Házam ... háztartásom ... palotáim ... millióim ... és még sok-sok minden. Hát hogy képzei? — Maga komoly embernek látszik: hát csak úgy elmondja, és nem gondol mellé semmit? Gondolkozott maga ezen? vagy csak úgy ... a levegőbe ...?

CHRISTIN ENDRE.

Nem gondolkoztam. Se millióim, se ... semmim. Én ezekért nem tudnék adni semmit. Semmit. Mit tudnék? *(Vállat von.)* Meghalni. Ölni. Semmit.

ANNA.

(Elmegy a közeléből.) Ha-a-a. — Ez sok.

CHRISTIN ENDRE.

Miért? Ha... nincs ki-út, és nincs... mit várnom, akkor én... nem várok. Nem is mondok vele olyan nagyon sokat. A végem úgyis az lenne: szalmán, szalmán fogok megdögölni, és nem lesz, aki a szememet lefogja.

ANNA.

Hm. De hát mitől... mi... érte... hogy ilyen lett?

CHRISTIN ENDRE.

Csak magától lettem ilyen. Vagy nem is. Sok minden. De hát ezt hosszú lenne elmondani, nem is érdeklí talán.

ANNA.

De igen.

CHRISTIN ENDRE.

Majd máskor, jó? Nagyon... fáj a fejem. Szeretnék most elmenni innen.

ANNA.

Szegény. Akar... egy port. *(Ez nem kérdés.)*

CHRISTIN ENDRE.

Köszönöm. Ne sajnáljon. Majd a levegőn elmúlik,

ANNA.

Jó. Hát akkor menjen. Isten áldja meg.

CHRISTIN ENDRE.

(Fölkáll, kicsit állva marad, lehajtott fejjel bólogat. — Azután csöndesen megindul az ajtó felé.)

ANNA.

Fogjunk kezét. Isten áldja. Még látom? — úgy-e? Még látom. *(Kézfogás.)*

CHRISTIN ENDRE.

Aláz-szolgája. *(Kimegy, igen egyszerűen.)*

(Szünet.)

(Az asszony kicsit ottmarad, azután a díványhoz megy, a lábát maga alá húzza, félig ül, félig fekszik, — nagyon fázik.)

TIZENKETTEDIK JELENET.

AZ ÖREGASSZONY.

(Bejön.) Fekszel, fiám. Az urad azt telefonálta, hogy mindjárt hazajön, már indult is.

ANNA.

Csukja be anyám az ablakot. Úgy fázom. Kérdezte, hogy beszélt-e velem?

AZ ÖREGASSZONY.

(Igent int.)

ANNA.

Elhitte?

AZ ÖREGASSZONY.

Azt hiszem.

ANNA.

(Sóhajt.)

AZ ÖREGASSZONY.

Ja-ja, fiam. Ja-ja. — Én átmegyek most a kertészhez, nem akarom, hogy itt találjon, tovább faggasson ...

ANNA.

Jó.

AZ ÖREGASSZONY.

Már itt is van. *(Fölkapkodja a holmiját, kifut.)*

TIZENHARMADIK JELENET.

A BÁRÓ.

(Feljön a lépcsőn.) Jó napot, fiam. *(Odamegy hozzá, homlokon csókolja, paskolja.)* Hogy van? Hogy van? *(Elmegy tőle.)* Anyád ... Már elment?

ANNA.

Csak ide át a kertészhez.

A BÁRÓ.

Tudniillik ... hát mindegy, nem érdekli magát, mi? A fő, hogy itt vagyok, mi? *(A nagy karosszékhez megy, kabátot vált, föl bont egy ujságot, olvas.)*

(Csönd.)

A BÁRÓ.

Géza bácsi ebéd után itt lesz. Bridgezünk.

(Csönd.)

A BÁRÓ.

Érdekes, tegnap napfogyatkozás volt, el is felejtettem magának szólni. Most olvasom itt a lapban. Tudta?

ANNA.

(Fölriad.) Tessék?

A BÁRÓ.

Mondom: érdekes, tegnap napfogyatkozás volt, elfelejtettem magának szólni, úgy-e, nem tudta?

ANNA.

Nem.

(A báró tovább olvas, csönd.)

A BÁRÓ.

(Leteszi az újságot, sétál.) Hát hogy van? —
 Mi újság itthon? — Nem keresett senki? *(Sétál,
 feleletet nem kap. Akkor az asszony elé áll.)*
 Nem keresett senki?

ANNA.

Nem.

A BÁRÓ.

Mert ... Ádám azt mondta, valaki keresett.

ANNA.

(Fölül.) Nem.

A BÁRÓ.

Valami fiatalember ...

ANNA.

*(Fölvetett fejjel, de majdnem magának
 mondja.)* Az nem magát kereste. Az engem
 keresett.

(Függöny.)

MÁSODIK FELVONÁS.

(Ugyanaz a ház. A dohányzó a földszinten, az első felvonás szobája alatt. Sötét faburkolatú, rendkívül nagy szoba. Világos dohánylevélszínű tapéta, sárgásbarnás régifajta bőrbútorok. A hátfalon nagyon széles üvegajtó, amelyhez két lépcső vezet. Terrasz, újra két lépcső, azon túl a kert. — A belső lépcső pár alsó foka, azzal a bizonyos faragott oszloppal. Bal-egy: nyílás, portierrel, amely egyelőre nincs összehúzva.

Ősz. Délután.)

ELSŐ JELENET.

(A színen ketten vannak, gróf Dressel Géza és a ház ura, báró Hummel Iván. A másik szobából időnként hangok, — beszéd és nevetés, — poharak és tányérok zaja.)

Jób Dániel: Őszi vihar.

GRÓF DRESSEL GÉZA.

(*Szép öreg, a nyitott üvegajtóban, nekidőlve a falnak. Hallatlan szomorú hang.*) Lesz majd később bridge?

A BÁRÓ.

Ma nem lehet, Géza bácsi.

GRÓF DRESSEL.

Rég kártyáztam veletek. Mikor utoljára voltam itt nálatok, még tavasz volt, május, tele volt a szobátok orgonával. — És ez már az ősz. Ez már az ősz.

A BÁRÓ.

(*Bal elöl a kandallónál, ép szivarra gyújt, — óriási szivarra, — egész józan hang.*) Igen, az idén hamar vége a nyárnak.

GRÓF DRESSEL.

Nem szeretem az őszt. Ilyenkor úgy fáj a szívem. — Úgy fáj az ember szíve.

A BÁRÓ.

Mid fáj? — Rosszul szelel. (*Összetöri a szivart és másikkra gyújt.*)

GRÓF DRESSEL.

Olyan korán este lesz. De milyen korán. Még azok odabent el se készültek az ebéddel, és nem-

sokára este lesz. Még meg se ebédeltünk és mindjárt este lesz.

A BÁRÓ.

Igen, későn ültünk hozzá. Kettő után. Most fél öt.

GRÓF DRESSEL.

(*Sóhajban.*) Fél öt. (*Más hang.*) Most soká nem jövök ki hozzátok. Reggel utazom, holnap ilyenkor már messze leszek.

A BÁRÓ.

Nem parancsolsz szívert?

MÁSODIK JELENET.

MIHÁLY.

(*Óriási tálcával átmegy a színpadon, jobbegyről, bal-kettőre. Mikor az ajtó nyílik, jobbegyről a zaj erősebb.*)

A BÁRÓ.

(*Az inashoz.*) A kávé ide. (*Odamegy a grófhoz a szivarokkal.*)

GRÓF DRESSEL.

Köszönöm. (*Rágyújt.*) Tavaly ilyenkor Montreuxben voltunk együtt. Három év előtt Florenc-

ben voltam veletek. Idén egyedül megyek. Nem is tudom ...

MIHÁLY.

(*Hozza a kávét.*)

A BÁRÓ.

Csak tegye le oda. Ádámot ... küldje be.

MIHÁLY.

Parancsára. (*Bal-kettőn el.*)

GRÓF DRESSEL.

Nem ízlik. Nagyon erős. (*A szivarra érti.*)

A BÁRÓ.

(*Az inas után.*) És a könnyebb szivarokból a gróf úrnak.

GRÓF DRESSEL.

Hagyd csak, köszönöm, nem kell. Megyek, — ma nem mulattatnak. (*A fejével a másik szoba felé int, ahonnan a zaj hallatszik.*)

A BÁRÓ.

Ha reggel utazol, beszélni akarok veled. Ma este, úgy tíz óra felé, nem érné rá kijönni ide?

GRÓF DRESSEL.

Hogyne. De miért nem most?

A BÁRÓ.

Nem lehet most. De maradj még. Aztán majd vidd el őket. (*Névet.*) Sok egy kicsit belőlük.

HARMADIK JELENET.

ÁDÁM.

(Bal-kettő.) Parancsol a kegyelmes úr?

A BÁRÓ.

Egy másodperc. Bocsánat.

GRÓF DRESSEL.

Kérlek. *(Hátrahúzódik, azután kimegy a kertbe.)*

A BÁRÓ.

(Megnézi az óráját, teljesen más hang.) Öt perccel öt előtt bejössz, hogy telefonáltak, sürgősen kéretnek a gyárba. Érted?

ÁDÁM.

A gyárba?

A BÁRÓ.

Igen, a gyárba.

ÁDÁM.

De hiszen ma vasárnap van.

A BÁRÓ.

Mit jár a szád? ^{Öt}Öt perccel öt előtt bejössz, hogy azonnal menjek.

ÁDÁM.

Igenis.

A BÁRÓ.

Szólj a soffőrnek, hogy ötre álljon készen.

ÁDÁM.

Igenis.

A BÁRÓ.

Christin urat iderendeltem, mindjárt itt lesz.
Vezesd a könyvtárszobába, mondd, hogy vendégeim vannak. Majd ha elmentek, kéretni fogom.

ÁDÁM.

Igenis.

A BÁRÓ.

Megértettél mindent?

ÁDÁM.

Igenis.

A BÁRÓ.

Telefon, soffőr, Christin úr. *(Az inas indul.)*
Ja, igen. A kofferek legyenek készen. Lehet, hogy utazom. Húzd be azt a függönyt. *(Megtörténik bal-egyen.)* Most nyisd ki az ajtót. *(Jobb-egy.)*

ÁDÁM.

(Megleszi.)

NEGYEDIK JELENET.

ANNA.

(Jobb-egyén megjelenik, — ép mikor Ádám az ajtót kinyitja.)

ÁDÁM.

(Annához.) A személyzet kézcsoókkal engedelmet kér, — ma búcsú van idekint, odaát az Arany Koszorúban tánc, — szabad-e átmenniök? Én itthon maradnék, meg a komorna.

ANNA.

(Bólint.)

ÁDÁM.

Az öreg nagyságos asszony telefonált, hogy idejöjjön-e, vagy a kegyelmes asszony megy-e oda hozzá?

ANNA.

A mama maga telefonált?

ÁDÁM.

Igen.

ANNA.

Oda fogok menni. Telefonáld meg neki, hogy estefelé odamegyek.

ÁDÁM.

Parancsára. *(El jobb-egyén.)*

ÖTÖDIK JELENET.

A BÁRÓ.

(*Odamegy Annához. Rekedt, rettenetes hang.*)
Nem fog az anyjához menni. Többet nem megy.

ANNA.

Jaj istenem, mért?

A BÁRÓ.

Tűrhetetlen. Ez ma megint tűrhetetlen volt.

ANNA.

Micsoda? — Már megint ez a hang, hiszen ez
borzasztó, mindig ez a...

A BÁRÓ.

Ne-e-e... nyafogjon itt! — Majd ha ezek itt
elmentek, majd akkor beszélünk.

ANNA.

(*Átmegy a túlsó oldalra. Fáradt járás.*
A kandalló immenső oldalán szerény szék áll,
annak a szélére szerényen leül. Mialatt átmegy,
a férfi vadállati nézéssel nézi. A következő
jelenet alatt az asszony egyszer vagy kétszer
összekulcsolja a kezét, a térde közé veszi, és
fölnéz, mint aki azt mondja: »Uram Isten«.)

HATODIK JELENET.

(A vendégek az ebédlőből kijönnek. Mind hatvan körül. Feketében vannak. Nagy, fényes, széles cipők. Puffadtak és vörösek, agyonzabálták magukat s az ital is kissé a fejükbe szállt. Nagy szivarok. Nyögnek és krákognak és köhögnek. Mégis, az egészen valami idegen előkelőség ömlik el, mondjuk, mintha Bécsben volnánk, az Osztrák-Magyar Bank Főtanácsának képzelt bankettje után. — A rendezőt külön megkérem, ügyeljen: hogy ezt a jelenetet szárazon, túlzás nélkül játsszák. — Mikor a vendégek bejöttek. Ádám beteszi az ajtót.)

GRÓF MARJAY BOGDÁN.

(Monoklis, gigerli, a gomblyukában nagy virág, — nyafog és selypít, mint egy hatéves gyerek, — minden tagja mintha gépre járna.)
Mi az, kávét nem kapunk?

GRÓF MÁRIÁNI OTTOKÁR.

(Kövér, rettenetesen kövér, — aszmatikusan szuszog, — régi fiákeres-elegancia, a csuklóján karperec.) Erre azt mondja a doktor, — menjek ki az erdőbe sétálni. Mondom: Gyalog? Azt

mondja, hát hogyan? Mondom: hát konflison!
(Röhög.)

GRÓF STERNECK GEDEON.

(Szegény és kopott, mindenkinek helyesel és amilyen irtózatot magas a gallérja, olyan könnyen sértődik.) Micsoda egy spázmacher vagy! (Úgy nevet, mintha csuklanék.)

ÁDÁM.

(Marjayhoz viszi a kávé és cukorral kínálja.)

GRÓF MARJAY.

Gyilkos! Gyilkos! Cukorral kínál. (A zsebéből tubust vesz ki, abból tesz sacharint a kávéba.) Fiacskám! (Hátul hárman veszekszenek, de csak egyes szavakat hallani, összevissza, ilyenformán:)

BÁRÓ BUDAY MÓRIC.

(Kikeresztelkedett zsidó, feketekeretes cvikker, az üveg fölött néz, de azért somogyi tájszólással beszél.) Länder Bank! Boldogult Palmer! Boldogult királlyal kártyázott!

GRÓF MÁRIÁNI.

Bodenkredit! Sieghardt! Mit boldogult Palmer?! Sieghardt!

GRÓF STERNECK.

Skoda! Csak Skoda! Skoda! Csak Skoda!
 Na, még Rimamurányi, Salgótarjáni...
(Tovább veszekednek.)

GRÓF MARJAY.

Ádám, már megint cüg van! Hát azt akarják,
 hogy ne gyöjjek ide többet?!

ÁDÁM.

De méltóságos uram, hiszen minden be van téve.

GRÓF MARJAY.

(Félig sirva az üvegajtóra mutat.) Machts
 ma die Tia zu!

GRÓF MÁRIÁNI.

Már nincs cüg, Bogdánka. Kiveheted azt az
 izét a füledből.

GRÓF MARJAY.

*(Kiveszi a fülelő a vattát, tokba teszi,
 zsebre vágja.)*

GRÓF STERNECK.

Az este a kaszinó nagyon népes volt. Nagy
 megbeszélést tartottak az új választójog ellen.
 Ezt már mégse lehet tűrni! Utána bac volt,
 szegény Lala egy százhatvanezrest veszített.

BÁRÓ BUDAY.

Hallatlan pech!

GRÓF MÁRIÁNI.

Úgy kell neki! Minek vesz részt ilyen... néppel... ilyen dolgokban! A néppel kell tartani.

GRÓF STERNECK.

Én is mondtam neki. Akinek a lóversenyen ilyen szerencséje van, az minek nyúl a kártyához?

GRÓF MÁRIÁNI.

Most megint szanatóriumba vonulhat, mint mindig, mikor nagyot veszít.

BÁRÓ BUDAY.

Itt Pesten?

GRÓF MÁRIÁNI.

Nem, Judendorfban.

BÁRÓ BUDAY.

Azt ismerem, majdnem olyan szép vidék, mint Ischl. De mégsem olyan. Ah Ischl! Ischl! Az az igazi!

GRÓF MÁRIÁNI.

Gleichenberg! Azok az utak! Az a levegő! Nur Gleichenberg!

GRÓF STERNECK.

Én pedig azt mondom: a monarchiában két fürdő van: Marienbad, Karlsbad! Marienbad, Karlsbad! A többi: smarrn!

(A fürdőkön összevesznek)

GRÓF DRESSEL.

(*Odament Annához.*) Drága Anna. Rossz-
kedvű, drága Anna.

ANNA.

Ó nem. Ó. Muló. A fejem.

GRÓF DRESSEL.

Ó istenem!! Milyen kár. Minden pillanatért
milyen kár.

ANNA.

(*Nevet, a szemét lehúnyja, bólint.*)

GRÓF DRESSEL.

Elutazom, — hiszen tudja. Megszabadul tőlem,
— és egyszer majd, — megszabadul örökre.

ANNA.

Géza bácsi! Hogy mondhat ilyet!

GRÓF DRESSEL.

Egyszer így lesz. Svájcba megyek, a télen ott
leszek. Majd küldök magának onnan olasz virá-
got. Szabad?

ANNA.

Szabad.

GRÓF DRESSEL.

Szabad búcsúzóul a kezét megcsókolni? (*Kezet
fognak.*) Milyen meleg a keze. Milyen rossz

nekem most elmenni innen. Elmegyek, az ember elmegy, — nem tudom minek? — Aztán visszajövök, az ember visszajön. És visszajönni sincs miért.

ANNA.

Na. Géza bácsi.

GRÓF DRESSEL.

Úgy megszoktam itt, úgy megszerettem, — olyan árva vagyok, olyan árva, — mindenem volt. Tíz éve már. Úgy sajnáltam. Tíz éve, — és soha egy szót se szóltam. Gondoltam, most, hogy elmegyek... De talán kár is volt szólni. *(Lehajlik, kezét csókol és kissé úgy marad.)* Anna! Anna!

ANNA.

Géza bácsi. Kedves Géza bácsi. Én magát mindig szerettem. Az egyetlen ember volt.

GRÓF DRESSEL.

Milyen forró a maga keze. És milyen hűvös az én szájam. Isten áldja, Anna. Isten áldja meg. *(Elmegy tőle az ajtóhoz, kinéz az üvegen.)*

GRÓF MARJAY.

Be van téve és mégis cüg van, ez már aztán kunszt. *(Visszateszi a vattát a fülébe.)*

GRÓF MÁRIÁNI.

(Egy széken petyhüdtlen elaludt, sápolva hortyog.)

GRÓF STERNECK.

Nézzétek, elaludt. Hortyog. (Köréje gyűlnék.)

GRÓF MÁRIÁNI.

(Fölriad.) Mi az? Ja.

BÁRÓ BUDAY.

Elaludtál.

GRÓF MÁRIÁNI.

Á! Csak gondolkoztam. Azon gondolkoztam, hogy mi van ma? Vasárnap. (Most szegény egész öreg.) Hogy múlik az idő! Wie die Zeit vergeht!

GRÓF MARJAY.

Na, én most megyek. Szervusztok.

GRÓF STERNECK.

Bogdánka, te már megint a Mauzihoz sietsz, kérlek alásan!

GRÓF MARJAY.

Oda hát! Ott jó, ott szeretnek, ott nincs cüg.

BÁRÓ HUMMEL IVÁN.

Hogy van a kicsike?

GRÓF MARJAY.

Annak nincs párja! Nincs párja!

BÁRÓ BUDAY.

Ott van még az Operánál?

GRÓF MARJAY.

Beim Balett, ja. Sie wüll ned di Kunszt verlassen, — sagt si. Lieber mich!

GRÓF MÁRIÁNI.

(*Sternecknek.*) A smarn wert. Szegény jó öcsém, a Piki is ilyen volt. Minden zsebe tele orvossággal. Jobb zsebibe aspirin, bal zsebibe pyramidon, aztán menta, aztán rebarbara, aztán digitalis és labdacsok és golyók és porok és üvegek, a kalapja mellett pedig hőmérőt hordott, és végül — szegény — kiesett az autóból és ottmaradt, — hát mit ért az egész patika?! Maustot, szegény Piki!

GRÓF STERNECK.

Na ja, kérlek alásan. Mink akkor legalább jól élünk, kérnélek.

GRÓF MÁRIÁNI.

Meghiszem azt. I mecht an Fernet Branca. Trinkszt mit, freundedl? (*Töltenek, koccintanak, isznak. »Szeavusz, szeavusz!« — és többször is egymás után.*)

HETEDIK JELENET.

ÁDÁM.

(Megjelent, és a bárónak jelez valamit.)

A BÁRÓ.

(Átmegy hozzá.) Mi az?

ÁDÁM.

Megjött. Christin úr megjött.

A BÁRÓ.

Pszt! *(Szétnéz.)* Leültetted?

ÁDÁM.

Igenis.

A BÁRÓ.

Majd csöngetek, amikor jöhet.

ÁDÁM.

Igenis. A többit elintéztem.

A BÁRÓ.

Jó, igazítsd meg azt a függönyt, aztán mehetsz.

ÁDÁM.

(Megteszi, aztán bal-kettőn el.)

NYOLCADIK JELENET.

GRÓF MÁRIÁNI.

Azt kérdeztem tőle: Hogy szolgál az egészsége? Ezért haragudott meg.

GRÓF STERNECK.

Hát hiszen az nagy sértés is, egy öreg beteg embertől azt kérdezni, hogy szolgál az egészsége? Hát hogy szolgál egy öreg ember egészsége? Rosszul szolgál!

GRÓF MÁRIÁNI.

(*Elhűlve.*) Te! Te nem helyeselsz?!

GRÓF STERNECK.

(*Megsértődik és helyesel.*) De kérlek alásan.

GRÓF MARJAY.

Engem kérdezzetek: hogy szolgál az egészségem?! Én nem sértődök meg! Ich sag eich, — mint a makk. (*A mellére üt és köhögni kezd tőle.*) Nincs az a húszéves tacsó, akivel föl ne venném a versenyt! Kérdezzétek csak a Mauzikát! Egy Herkulesz! — mondja. — Egy oroszlán! (*Csattogtatja a hamis fogát.*) Tigris! (*Föl akar állani, de a kísérlet nem sikerül, lehanyatlik.*)

GRÓF MÁRIÁNI.

Bogdánka, maradj csak ülve! Mit tornászol folyton?!

GRÓF MARJAY,

A Mauzikának nincsen párja! Azt a figyelmet, azt az ápolást! Hogy masszíroz! Wülst segn?! (*Mutatni akarja Máriánin.*)

GRÓF MÁRIÁNI.

Vén számár, mach káne faxn!

GRÓF MARJAY.

Attól egy umslagot, azt igen! És hogy csókol!
 (*Mutatja és hozzá kéjesen égneke emeli a szemét.*)
 És milyen szerencsét tudna csinálni a bolond,
 — mennyi udvarlója, mennyi kérő, csupa vőlegény! — egy mozisínész, egy elektrotechnikus valami nagyszerű találmánnyal, csak nincs hozzá elég pénze, azután a balett-rendező az Operából és egy hirdetési szerkesztő a Friss Hirektől, oda wi des Blatt hást! — De nem, nem, — nein, nein, ná, — si wüll ned, — ná, ná — nicht um an Schloss! Engem szeret! nur mich! Kapriciozza magát rám! (*Utánozza.*) Ne, ne, apuka, ne, na ne izélj, apuka, ne! So macht sie imma! — És milyen féltékeny rám az a fiatalember, az a vőlegény, — ha tudnátok: egy rabiátus ember! I sag dir, te, ha az egyszer a keze

közé kap! — Direkt bujkálni kell nekem für mein teures Geld. Aber es macht mir an Spász! Épen ez, a veszély! Megyek is hozzá! Ruffts mir den vadász. Azonnal! Sofort! Majdnem elfelejtettem: még elkések! Mert hatkor a vőlegényét várja! Ject gé ich in die Kirch.

A VADÁSZ.

(Megjelenik.)

GRÓF MARJAY.

Also szeavusztok! adjó! Csau, csau! *(Rohan, már amennyire tud szegényke.)*

A VADÁSZ.

(Támogatja és kivezeti.)

GRÓF MÁRIÁNI.

Várj, Bogdánka, mi is megyünk, mind! *(Búcsuzások, — elmennek.)*

KILENCEDIK FEJEZET.

A BÁRÓ.

(Az ajtóig kíséri a vendégeit.)

ANNA.

(Számtén. Mikor már az utolsó is az ajtóban van, bal-egy felé indul, ki akar menni.)

A BÁRÓ.

Megálljon! Hová szökik!

ANNA.

Én nem szököm. Csak nagyon fáj a fejem.
És borzasztó fáradt vagyok.

A BÁRÓ.

Ha! Ezt ismerem már! Valami jobbat!

ANNA.

Nem hiszi el?

A BÁRÓ.

Ha! De elég volt! Százszor becsapott, ma
nem hagyom magam. Itt marad most. Meghallgat.

ANNA.

Jó. *(Sóhajt.)* Jó. De kérem, kérem, ha szabad
kérni: ne soká, — könyörgök, — röviden.

A BÁRÓ.

Röviden, vagy hosszan, azt én szabom meg.

ANNA.

(Mégssimitja a fejét.)

A BÁRÓ.

Hagyja ezeket, megmondtam már. Nem vagyok
hajlandó tűrni...

ANNA.

Mit? Mit?

A BÁRÓ.

Mi volt ez ma megint az ebédnél! A hangját sem hallottam! Ki nem nyitotta a száját! Miért? Miért?! Meghívom ide a barátaimat, — mert erre szükségem van, nekem, a gyáramnak, az üzleteimnek és a karriéremnek, — és maga még csak titkot se csinál belőle, hogy magának az én barátaim nem barátai. Pojácát akar belőlem csinálni? De miért?! Miért?! Majd én megmutatom. Majd megmutatom magának, hogy ezt nem lehet!

ANNA.

Hát ezért?

A BÁRÓ.

Ezért is.

ANNA.

Hát nem akarja elhinni, hogy beteg vagyok? Fáradt, olyan fáradt... A fejem, az idegeim, minden...

A BÁRÓ.

Egy idő óta mindig fáj a feje, amikor ők vannak itt.

ANNA.

Máskor is fáj.

A BÁRÓ.

Mért nem fáj a feje akkor, amikor...

ANNA.

Amikor?

A BÁRÓ.

(*Odamegy hozzá, egész közel, — halkán.*)
Hónapok óta jár ide.

ANNA.

Kicsoda?

A BÁRÓ.

Az a fickó! Tudja már. Ne kényszerítsen rá,
hogy kimondjam a nevét!

ANNA.

Hát ez bántja? — És fickónak hívja?

A BÁRÓ.

Ó! Hogy meg van sértődve!

ANNA.

Én? — Hát tudja mit, bevallom: én unom
ezeket! — a maga barátait! — nekem ezek
idegenek! — Hát mit beszéljek bele, amikor
nincs más témájuk, mint Mauzika és üzlet és
cúg és betegség és Mauzika és betegség és cúg,
— és mindez a... hiszen nem is értem!

A BÁRÓ.

És mikor az a másik van itt? Azt érti! Azt
nem únja! Az nem idegen!

ANNA.

Miért ilyen ideges? Csak nem...?

A BÁRÓ.

Nem. Nem vagyok féltékeny. Én ezt az érzést... nem ismerem! Az nincs! És nem is fogom megismerni.

ANNA.

Hát akkor miért kínoz?

A BÁRÓ.

Itt fiatal embereknek helyök nincs. Amíg én élek, addig itt az történik, amit én akarok! Akarja tudni miért? Mert megvettem!

ANNA.

Megvett?

A BÁRÓ.

Meg. A többi közt a hűségét is.

ANNA.

(*Egy hanggal erősebb.*) Remélem, a hűségemet nem vonja kétségbe?!

A BÁRÓ.

Egyelőre.

ANNA.

(*Kiabál.*) Kikérem!... Ezt kikérem magamnak!

A BÁRÓ.

Mit kiabál! Nem is egészen magán mult az! Egy kicsit rajtam is! De nálam a hűtlenség már ott kezdődik, ahol ránéz valakire! De ott be is fejeződik!

ANNA.

Hát mért nem szúratja ki a szememet? Akkor majd nem nézek senkire.

A BÁRÓ.

Micsoda hang ez? Zendülés? Eltiprom! Maga...

ANNA.

Hát szúrassa ki a szememet, — ha megvett!

A BÁRÓ.

Azt nem. Majd mást. Csak bizza rám. — Régen nézem én ezt. Azt hiszi, mert nem szólok? — Azt hiszi? — Mert nem szólok?! Ó, angyalom, hát még most sem ismer?! Ennyi év után?! Hát azt hiszi?! Az anyáddal együtt. Majd kicsit kevesebbet lesznek együtt! Majd szűkebbre fogjuk egy kicsit! Majd a testvéreit is hazahívjuk egy kicsit! Hogy eszébe jusson! (*Két-három lépés, közben nevet.*) Végzünk! Még pedig ma! Hónapok óta únom! És ma megelégteltem! Na. — Meg fogja mondani annak az úrnak... meg fogja mondani, hogy nem kívánja többé a láto-

gatását. Ha jobban tetszik, hogy . . . nem kívánjuk. *Én* nem kívánom. Egyszer és mindenkorra nem. Érti?! Ha pedig nem akarja megtenni, majd megmondom neki *én* . . . de ezt nem ajánlom, se magának, se neki.

TIZEDIK JELENET.

ÁDÁM.

Bocsánat, a gyárból telefonáltak, sürgősen kéretik a báró urat.

A BÁRÓ.

Most? Vasárnap?

ÁDÁM.

Igen. Sürgős.

A BÁRÓ.

Megyek. Az autó készen áll?

ÁDÁM.

Készen.

A BÁRÓ.

Christin urat kéretem. A misst is. (*Ádám indul.*) Várj. Pakkoljatok. Reggel utazunk.

ÁDÁM.

Igenis. Kicsoda?

A BÁRÓ.

Mindnyájan. Én, a miss, a komorna, az aszszoný és te is jössz. Az öt. Öten megyünk.

ADÁM.

Igenis. Mennyi időre?

A BÁRÓ.

Majd megtudod. Rendesen csomagolj be, — ha kevés a holmi, majd utánunk küldik. Mehetsz. —
(*Ráordít.*) Mit állsz? Mit bámulsz? Lódulj!
(*Ádám el.*)

A BÁRÓ.

(*Pillanat csönd.*) Most végezze el vele. És nem tanuk nélkül. Majd a miss bejön és előtte mondja meg neki. Én megyek.

ANNA.

Hát itt van? Ki csinálta?! Előkészítette!

A BÁRÓ.

Itt van. Iderendeltem. Ezért . . . rendeltem ide. Csak gyorsan. És . . . hallotta?! Utazunk.

ANNA.

Hova? Hova visz? Hova . . .

A BÁRÓ.

Azt még nem tudom. Még én se tudom. A fő, hogy innen el. Hát végezzen.

ANNA.

És meddig maradunk?

A BÁRÓ.

Ameddig kell. Hamarabb nem jövünk, tovább nem maradunk. Ameddig kell. Mire most visszajövök, addigra végzett. És addigra én is tudok már mindent.

TIZENEGYEDIK JELENET.

MISS GAUNT.

(*Bejön.*) A báró úr hivatott?

A BÁRÓ.

Kedves miss, foglaljon helyet. (*Megtörténik.*) A feleségem Christin urat várja. Lesz szíves ennél a látogatásnál jelen lenni, végig jelen lenni és ...

ADÁM.

(*Jelenti.*) Christin úr.

CHRISTIN ENDRE.

(*Belép.*) Jónapot kívánok.

A BÁRÓ.

Kedves ... izé ... uram, vendégeim voltak, bocsánat, hogy megvárattam. Azért kérttem: a feleségem ... a miss jelenlétében ... valamit mondani akar önnek. Nekem mennem kell. Dol-

gom van. *(Egy pillanatig szembenézve állnak.)*
Isten velök. *(Az üvegajtón kimegy. Később az*
autó lármája hallatszik, de igen pontosan.)

TIZENKETTEDIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

(Odasiet Annához.) Mi volt ez?

MISS GAUNT.

(Odasiet ő is.) Mi történt itt?

ANNA.

(A fejével bólogat, azután sírni kezd, az egész
teste hintál.) Ez borzasztó! Ez borzasztó! Hiszen
ezt nem lehet kibírni.

MISS GAUNT.

(Csillapítja.) Kedves. *(És becéző szavak, an-*
golul.)

ANNA.

Nem lehet kibírni! Hiszen ez nem embernek
való! Egy állatnak is sok volna.

CHRISTIN ENDRE.

Kínozza? Kínozza!?

ANNA.

Az nem szó! Hiszen az nem szó! Azt akarja, mondjam meg magának . . . (*sírdásban*) és milyen ok nélkül! Ha tudná!

CHRISTIN ENDRE.

Rettenetes! De hát miért hagyja magát?! Miért tűri?

ANNA.

(*Fölemeli a fejét, ránéz.*) Mit csináljak? — Hiszen már olyan gyöngögy vagyok, nem alszom, nem is állok a lábamon, — éjjeleken keresztül virrasztok, az éjjel is, reggelig álltam az ablakban, vetkezetlen, — és csak töröm a fejem, hogy miért? Istenem! — És mit lehetne csinálni? — Semmit.

MISS GAUNT.

És az a kis... gyöngyház... izé... nikkell... fegyver, ami eddig a kisseralonban volt, az íróasztalban, bezárva, most a hálósobában van, az ágyad mellett, a fiókban és a fiók nincsen bezárva.

CHRISTIN ENDRE.

Igaz ez?

ANNA.

(*Bólint.*)

CHRISTIN ENDRE.

Szent isten. — Hol vette?

ANNA.

Már régen van.

CHRISTIN ENDRE.

Honnan?

ANNA.

Kaptam — tőle.

CHRISTIN ENDRE.

Úgy-e ideadja? Kérem.

ANNA.

Igen. — Nem.

CHRISTIN ENDRE.

Nagyon kérem. Ha én kérem! (*Mosolyban.*)
 Ha nem adja ide, nézze, telefonoztatok az
 anyjáért, hogy rögtön jöjjön, és elmondok neki
 mindent.

ANNA.

Majd odaadom. (*Kis mosoly.*) Hiszen nem olyan
 sürgős.

CHRISTIN ENDRE.

Nem várok. Most mindjárt adja ide.

ANNA.

(*Mozdulat a fölállásra.*)

MISS GAUNT.

Majd én behozom. (*A miss kimegy bal-kettőn.*)

TIZENHARMADIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

(*A kezét az asszony vállára teszi.*) Anna!
Drága! Egyetlen Anna! Mit akart csinálni!

ANNA.

(*Elkapja a fiú kezét.*) Drágám! Annyit szenvedek.

CHRISTIN ENDRE.

Szegény! Szegény! (*Magához szorítja a nő fejét, egy pillanatig így és csönd.*)

TIZENNEGYEDIK JELENET.

MISS GAUNT.

(*Visszajön és hozza a skatulyát.*) Tessék, itt van!

ANNA, CHRISTIN ENDRE.

(Szét.)

CHRISTIN ENDRE.

(*Átveszi.*) Köszönöm. (*Kiveszi a revolvert, megnézi.*) Ügyes. Szép rendesen meg van töltve. Na! — Ez szép.

MISS GAUNT.

(*A fejét csóválja.*) Ma reggel vettem észre.
Kerestem a fiókban a kulcsokat és egyszerre . . .

ANNA.

(*Lehajtott fej.*)

CHRISTIN ENDRE.

Én ezt elteszem. Elveszem. — És . . . nem
gondol többé ilyen . . . ostobaságra.

ANNA.

(*Nemet int.*)

CHRISTIN ENDRE.

Szavára ?

ANNA.

(*Igent int.*)

CHRISTIN ENDRE.

(*Zsebreteszi a revolvert. Pár lépés után.*)
Mért kínozza ? Mindig kínozza ?

ANNA.

Ennyire nem, soha. Ma azt mondta, hogy meg-
vett.

CHRISTIN ENDRE.

Maga tehet róla.

ANNA.

(*Ránéz.*) Én ?

CHRISTIN ENDRE.

Mért hagyta idáig jutni ?

Jób Dániel: Őszi vihar.

ANNA.

Hát mit lehetett volna tenni?

CHRISTIN ENDRE.

Majd én megmutattam volna. Majd én megmutatnám.

ANNA.

Ami kevesem még volt, elvette azt is. A könyveimet, a muzsikát, — ma pedig letiltott az anyámról, — azt mondta, rövidebbre fog majd mindent. — Mindent elvett, mindent, mindent!

CHRISTIN ENDRE.

Ez félve van így. Mióta én először idejöttem. — Miattam kínozza.

MISS GAUNT.

Én kimegyek, ha szabad. Én kimegyek. (*Indul.*)

ANNA.

Maradj, fiam, hiszen ez nem titok. — A végén pedig azt mondta, mondjam meg magának: nem szabad többet idejönnie.

MISS GAUNT.

Istenem!

CHRISTIN ENDRE.

Úgy. Ez az, úgy-e, amit mondani akar, — a miss jelenlétében.

ANNA.

Ez.

CHRISTIN ENDRE.

És mért?

MISS GAUNT.

Én . . . Egy perc . . . (*Kimegy.*)

TIZENÖTÖDIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

Mért nem szabad többet idejönnöm? Miért?
Az nem megy csak úgy!

ANNA.

Nem? Majd ő megmutatja. Oly mindegy különben. Mindegy, mert elutazunk, már holnap reggel.

CHRISTIN ENDRE.

Hova?

ANNA.

Azt nem mondta meg. Elvisz, elvisz! — Mikor kérdeztem, hova, meddig? — azt felelte, ameddig kell, ameddig szükség van rá. Nem tudom. Nem tudok semmit. Két hónapig, félévig, — lehet, ez képes rá! — tíz évig, — soha-többé-vissza-nem-jövésig!

CHRISTIN ENDRE.

Miért? Rájött valamire?

ANNA.

Rájött! — Hiszen nem volt mire rájönnie!

CHRISTIN ENDRE.

Még csak a kezét se szorítottam meg... úgy.

ANNA.

(*Bólint.*) Nem.

CHRISTIN ENDRE.

Hm. Persze. És most?

ANNA.

(*Ránéz, mint aki nem érti.*)

CHRISTIN ENDRE.

Igen. Azt kérdezem, mi lesz most?

ANNA.

Én nem tudom. Nem tudom. Én már gondolkozni se tudok.

CHRISTIN ENDRE.

(*Abbahagyja ezt a beszélgető hangot.*) Most dől el, most fordul, most szedje össze magát. Feleljen: Mit akar?

ANNA.

Én? Amit maga.

CHRISTIN ENDRE.

Akar-e? — Akar-e velem? Jönni? Menni? Maradni? Velem?!!

ANNA

(Földre.) Ó, Istenem!

CHRISTIN ENDRE.

Akar?

ANNA.

(Igent int, nem tud szólni.)

CHRISTIN ENDRE.

Akkor jöjjön. Most, rögtön, hozzám.

ANNA.

(Nevet) Azt nem lehet.

CHRISTIN ENDRE.

Mért? — Ha akar!

ANNA.

Mert visszahoz. Mert letipor. Mert . . . megöli.

CHRISTIN ENDRE.

Engem?! Vagy én őtet!

ANNA.

Nem, nem, nem, nem! Ilyen szavakat, —
ilyen! — Nem, nem, nem, nem!

CHRISTIN ENDRE.

Legyen esze. Hiszen nem ezt mondom. Jöjjön
el. Szabad lesz. Olyan élete lesz, mint soha sen-

kinek. Én nem hívom, — nem csalom, — nem vagyok én csábító. Csak mondom: Ha akar, jöjjön. Vagy — tudja mit, hívom is: jöjjön, Anna! Jöjjön! Jobb lesz velem, mint itt.

ANNA.

(Egész fáradtan leesik.) Nem lehet.

CHRISTIN ENDRE.

Nézzé, én nem akarom megsérteni, nem akarok anyagi dolgokról beszélni. Milliói nem lesznek, meg harminc cselédje. De mindene meglesz, — mindene — és boldog lesz.

ANNA.

Nem ezért. — Nem lehet.

CHRISTIN ENDRE.

Mert gyáva.

ANNA.

(Nevet.) Próbálná meg csak maga, majd akkor nem mondaná!

TIZENHATODIK JELENET.

MISS GAUNT.

(A terraszról.) Itt vagyok kint. — Darling, nem kell félni. Vigyázok. *(Eltűnik.)*

TIZENHETEDIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

Ne mondja azt, hogy nem lehet. Hát válni nem lehet?

ANNA.

(*Nevet.*) Hát enged ez? Hát azt hiszi, nem akartam? Még akkor magát nem is ismertem, már akkor akartam. Azt mondtam neki, — szép nyugodtan, barátságban: Nézze, én odaadtam magának egy csomó évemet. Most szeretnék egy kicsit élni, magam maradni, hagyjon. Maradjunk jóba, tegye meg, váljon el tőlem, váljunk, — az életem szebbik fele elmúlt, adja nekem ajándékba azt a pár percet, amim még van, — amíg élek, áldani fogom érte. — Úgy nevetett, mint aki életében nem hallott még ilyen jót. Akkor azt mondtam neki, ne nevéssen, — ez komoly, — akkor azt felelte: Nem! Csak ennyit mondott, nem! — de ez több, mintha más rálő az emberre.

CHRISTIN ENDRE.

Hát szökni?

ANNA.

De hát utólér! Visszahoz! Több a pénze, hatalmasabb! — De hát gyorsabb, mint mink! — És . . . volna még valami, amit maga nem akar

kimondani... azt én nem tudom megtenni: hogy tetessem magam és bujkáljak... fal mellett surranjak, fátyolt vegyek és úgynevezett csöndes utcában, díszkrét kapu alatt! találkozzam!! magával!!! Nem-nem. Én azt nem tudom. Én nem tudok csalni. És nem is lehet őt. Szörnyeteg.

CHRISTIN ENDRE.

Engem csal, amikor nála marad.

ANNA.

Hát mit tegyek? Mért gyötör? Mit tegyek?

CHRISTIN ENDRE.

Ne legyen ilyen gyöngé. Ne legyen ilyen elalélt. Na, álljon föl szépen. Húzza ki magát!

ANNA.

Istenem, amikor elveszett a szívem, kitépte!

CHRISTIN ENDRE.

Hogy tudott így megmaradni eddig?

ANNA.

Nem tudom.

CHRISTIN ENDRE.

Hogy tud még most is maradni?

ANNA.

Nem tudok.

CHRISTIN ENDRE.

Hát akkor jöjjön!

ANNA.

Nem tudja! — Nem lehet!

CHRISTIN ENDRE.

Mert magukat mind terrorizálta. — Ez az egész. De engem nem!

ANNA.

Hát hogy képzeled?

CHRISTIN ENDRE.

Olyan egyszerűen, hogy nem is lehet egyszerűbben. Megmondom neki. Megmondom. Így és így. Tisztességesen. Az igazat. — Ha pedig nem használ és erőszakoskodik, — erőszakkal szemben erőszak. Ő nem adja magát, de én se hagyom. És itt nem arról van szó, hogy mit akar ő, vagy mit akarok én. Itt arról van szó és semmi másról a világon, hogy maga mit akar. Csak erről az egyről. *(Megfogja a kezét.)* Drágám. Nem szabad kétségbe esni! Hova jutottam volna én! Mennyi évig, milyen reménytelenül, — reménykedtem! — túrtam, vártam, kínlódtam! Mindjárt fegyverhez nyulni, az a legkönnyebb. Mért? — Mért maga?

ANNA.

Én nem tudom. Én azt hiszem . . . hiábavaló minden. — Nem ismeri.

CHRISTIN ENDRE.

Nem nagyon . . . bátor. Én más vagyok.

ANNA.

Ez az élet. Amit maga mond az . . . más . . .
(*Azt akarja mondani: költészet, de szégyeli ki-
mondani.*)

CHRISTIN ENDRE.

Hó. Ez az igazi.

ANNA.

Olyan száraz a torkom. Kérek . . . egy kis vizet.

CHRISTIN ENDRE.

(*Szétnéz.*) Nincs, majd csöngetek. (*Megteszi.*)
(*Kint lassan alkonyodik.*)

CHRISTIN ENDRE.

Mikor először voltam maguknál, abban az irtó-
zatos nagy szobában, hogy szinte elveszett az
óriási bútorok közt, abban a szempillantásban
tudtam, hogy ezt a szegényt . . . hogy el kell
innen vinni.

ANNA.

Amikor elment akkor tőlünk, — én is, —
tudtam, tudtam, tudtam!

CHRISTIN ENDRE.

Azt mondtam magamba: lehetetlen, hogy boldog legyen.

ANNA.

Boldog! — Ha magával lehetnék.

CHRISTIN ENDRE.

Elvinném falura. Az a mély-mély lélegzés! Azok a holdtól fényes esték! A kék ég és a csönd! Eső után a nagy séták! (*Egész halkán.*) És gyerekeim lenne.

ANNA.

(*Alig hallani.*) Ha tudná, mit érzek, nem mondaná ezt.

CHRISTIN ENDRE.

Tudok valamit, — egy titkot: (*Súgva.*) Ő se fog örökké élni. (*A férjére érti.*)

ANNA.

És ezt . . . megvárná?

CHRISTIN ENDRE.

Megvárom. Nyolcvan éves leszek és mindig várom.

ANNA.

Hiába vár. Ez hiába öreg, — engem túlél.

CHRISTIN ENDRE.

Jöhet valami. Történhetik valami. Vannak véletlenek. Isten ments, — de hát, — istenem, — egy vonat, amivel egyszer ... történik valami.

ANNA.

Nem, nem, nem! Hallani sem akarom! Mért mond ilyet?

CHRISTIN ENDRE.

Hogy mért mondok? Mert nem tudok ... Mert ilyen lehetetlen ... a helyzet. Mert ... csodának kellene történnie. Mert ... csak a csodába lehet itt bízni ... *(Ránéz.)* De hiszen maga félti! Hiszen maga még csak nem is haragszik rá!

ANNA.

Ó-ho-hó! A-ha-ha-ha! *(Ez igen erős.)*

CHRISTIN ENDRE.

És ... Nézze, hiszen csak beszélünk róla. Kell erről beszélni. Hiszen mások is ... bizonyosan ... beszéltek már ilyesmiről. Hiszen van is egy olyan mondás, talán ismeri? Ha itt egy villamosgombot kéne megnyomni ... ezer métföldre innen ... nem is látná ... senki soha meg nem tudná ... ha azzal végezne vele ... Megtenné? Van egy ilyen történet. Maga megtenné?

ANNA.

(Ránéz, gondolkozás nélkül.) Nem.

CHRISTIN ENDRE.

Én ... *(gondolkozik)* igen. *(Megint gondolkodik.)* Én igen.

ANNA.

Ez rettenetes. *(Kis szünet.)*

CHRISTIN ENDRE.

Ez az ember nem ereszti el magát. Ezt nem lehet elhagyni. Válni nem lehet. Szökni nem lehet. Megcsalni nem lehet. Ezt nem lehet elhagyni. Most engem kitilt innen. Holnap magát elviszi. Nem árulja el, hova. Látnom nem lehet. Írni nem lehet. Az összes utakat elvágta. Úgy bekerítette magát, körülkerítette, bekerítette, — egy wertheimszék-rénybe zárta, a kulcsot eldobta. Hiszen az nem élet, amit itt él. Egy van. *(Igen lassan.)* Neki kell eltűnni. Ő hagyja el magát.

ANNA.

(Nem érti.) Engem? Ő? Hogyan?

CHRISTIN ENDRE.

(Elgondolkozva, igen vontatottan.) Mondok ... mondok valamit. Talán ... talán helytelen, hogy megmondom magának. De ... hallgasson meg.

Én megpróbálom szépszerével. Bebizonyítom neki. Meggyőzőm, rábeszélem. Fenyegetem, erőszakoskodom. És ha nem megy, —

ANNA.

Ha nem megy?

CHRISTIN ENDRE.

Ha nem megy, — (*ránéz*).

ANNA.

Az istenért! (*Ez igen heves.*)

CHRISTIN ENDRE.

Maradjon csöndben. Maradjon csöndben. Úgy reszketek, az egész testem olyan, mint a jég. Jaj. Didergek.

ANNA.

Istenem!

CHRISTIN ENDRE.

(*Vacogva.*) Ez így megoldhatatlan, ez a helyzet. Én nem akarom, hogy elvigyék. Nem érti? — Nem akarom. Ha nem megy, — ha nem megy más-kép, — (*a halántékát fogja*) én végzek vele.

ANNA.

Hiszen ez örültség! Hiszen akkor magával is végeznek!

CHRISTIN ENDRE.

Psss. Én attól se félek.

ANNA.

És én? Mi lesz akkor velem?! (*Majdnem extázis.*)

CHRISTIN ENDRE.

(*Fantasztikus.*) Psss. Végig kell hallgatni az embert. Én egyszer azt mondtam magának, — nem is gondoltam akkor semmire: Meghalni. Ölni, — magáért. Az még üres szó volt akkor. De ha nincs kiút... ha hiába próbálok mindent... talán nem is olyan nagy dolog. Ebben a rettenetes percben, ebben a hüvelykszorítóban, ne csodálkozzék rajta... egyszerűnek tűnik... a lehető legegyszerűbbnek. Mert ez megoldana mindent.

ANNA.

Én ezt nem bírom hallgatni, én ebbe beleőrülök! Ez egyszerű? Megold mindent? Hát... hát hisz... utána vége... Utána semmi sincs!

CHRISTIN ENDRE.

Psss. Ne legyen ilyen... gyöngé. Várjon. Hiszen még nem vagyunk ott. Hiszen csak beszélünk róla... és nem is igaz...

ANNA.

Én nem akarom ezt, én nem bírom, én ki-
megyek innen! (*Mozdulat.*)

CHRISTIN ENDRE.

Várjon. Hova szalad? Mért nem hallgatja
végig az embert? Engem! — Mért nem hallgat
végig? Nem érti, hogy csak fantáziálok? Játsszom
azzal, hogy meg tudom oldani ezt a rettenetes
csomót? Nem érzi, milyen szép ez a perc?
Milyen nagyszerű? Milyen szent?

ANNA.

(*Sir.*) Ó istenem!

CHRISTIN ENDRE.

(*Mániákusan.*) Ha nincs más út, akkor —
istenem —. Nekem a halál nem idegen, mint a
többi embereknek, — nekem barátom ő, lassan
barátkoztam meg vele, lassan jöttem rá, hogy
ez az élet titka: kibékülni és barátságra lépni
vele. Olyan átlátszó így az élet! Mint egy pohár
víz! Egyszerű, tiszta, üde. Nem érti?

ANNA.

De tőlem elvette a revolvert!

CHRISTIN ENDRE.

Hát persze. (*Vadul.*) Mért maga? Hát akkor
százszor inkább ő!

ANNA.

Olyan idegessé tesz! Mikor úgyis . . . végem van!

CHRISTIN ENDRE.

Nincs vége!

ANNA.

Mikor még magát is elvesztem, ha . . . így . . . ilyen . . .

CHRISTIN ENDRE.

Mért veszít el?

ANNA.

Megfognák! . . . de nem is mondom . . . örültség . . . örültség!

CHRISTIN ENDRE.

(*Majdnem extázisban.*) Ez az, — látja. — Ez az, amit mondani akarok. Nem fognak meg. Igen, ha valaki vaktába csinálja, indulatból, — első dühében, bosszúból, — gyerekesen, ostobán, — ordít egyet (*csinálja*) és nekimegyek a másiknak! — Én nem ilyen dilettáns dologra gondolok. Ügyesen, okosan. Hidegen és ravaszul. Mint minden az életemben. Kiszámítva, minden eshetőséggel számolva, — pontos tervvel, ezer alibivel, és nem megállni ott, ahol elkövette az ember a dolgot, hanem azon túl, ott csak igazán okosnak lenni! Ahogy egy gépet konstruálnék, vagy hidat építenék, — pontosan, matematikával, — ott hiba

nem lehet, — ott nincs rés, — ott jöhet az egész világ, — megfogni engem nem lehet!

ANNA.

Könyörgök. (*Összeteszi a kezét.*) Könyörgök, hagyja abban!

CHRISTIN ENDRE.

Olyan dolog ez, mint mikor egy buldogg belekap az ember lábába. Ez nem ereszt. — »Szenved! Szenved az én drágám!« — nem hallok egyebet, — »és te tűröd és nem segítesz rajta!« — Nem tudok ettől szabadulni, erősebb ez, mint maga, meg én, meg minden.

ANNA.

Nézze, — én, — okosan — akarok magával beszélni. Tönkre teszi magát, engem is, mind a kettőnket elveszejt! Nem akarom magát elveszteni!

CHRISTIN ENDRE.

(*Mániákusan.*) Nézze. Ha nem volna tanu. Ha olyan napon lenne, amikor nincs itthon senki. Vasárnap, valami ünnepen, amikor (*körülnéz*) a cselédség kimenős... Aki itthon van, valami ürüggyel elküldeni. Senki sincs itthon. Maga nem is lenne Pesten. Valami jó napon, — délután, estefelé, — esik, sötét van. Tudnám a pontos

helyszínrajzot. Este, úgy hat után szokott hazajönni. Ezen az ajtón jön. (*Mutatja jobb-egy.*) Bejön, megkérdi, hogy van, mi ujság, — leveti a kabátját, fölveszi a házikabátját, (*mutatja*) előveszi az ujságot, — ma ezt fogja elővenni, — (*odamegy a kandallóhoz, mutatja*) — letépi a keresztkötetést, meggyújtja a villanyt, beül a foteljébe, — ebbe, mindig ebbe, — és olvasni kezd. (*Hirtelen és sűgva.*) Innen, a kertből, látja, e mögül a fa mögül . . . és ha az első nem talál, feljövök ide, és innen, — és ha ez se jó, akkor egészen rámegeyek és még hármat, közvetlen közelből. —

ANNA.

(*Ezt az egészet egész testében reszketve figyeli.*)

CHRISTIN ENDRE.

(*Pillanat csönd után odanyul ahhoz a zsebéhez, ahová a revolvert tette, izgatottan.*) Nézze, itt az a fegyver, amit magától elvettem.

ANNA.

(*Egész erejéből, hisztérikusan.*) Nem!! Nem!! Nem!!! Hiszen maga őrült! Hiszen én ebbe beleőrülök! Hiszen ez a téboly, hogy maga . . . maga . . . maga . . . a maga kezével . . . hogy maga a kezét. — (*Szaggatja a ruháját.*)

CHRISTIN ENDRE.

(*Odamegy hozzá, a kezét ráteszi.*) Na. — Nyugodjék meg. — Hiszen nem ... teszem meg. Csak beszélgetünk róla. Csak úgy mondom. (*A két kezével fogja a fejét.*) Hiszen ez nem is az igazi. Csak úgy eszembe jutott, most, hirtelen, — csak egy példa, — nem is jó. Csak úgy mondom. — Azután kísétálok, hazamegyek, nem szököm. Ha megidéznek: »Én?! Érthetetlen!! Kint-ről belőttek!!! A kertből!!! Nem értem. Talán valami elcsapott munkás a gyárból?! Nem értem.« — Egy évvel később elmegyek mit tudom, a világ végére, a pokolba, Ausztráliába, — és maga is ott lesz.

ANNA.

(*Pillanat csönd után, mozdulat a fejéhez, egészen kiszáradt hangon, ájuldozva.*) Az előbb ... Olyan száraz a torkom ... Mért nem hoznak egy pohár vizet?

CHRISTIN ENDRE.

Csöngettem, de nem jöttek. (*Ujra csönget. Azután pár lépés és csönd.*) Hát persze, nem ilyen egyszerű. Most kellene igazán elkezdni gondolkozni. Mindenre gondolni. Véletlenekre. Valami váratlan dolog. Olyasmi, amit nem lehet előre kiszámítani. Hátha ... Mindenre kellene gondolni. Mindenre. Még arra is, hogy nem tagad-

hatok. Vizsgálat, tárgyalás, ítélet. Úgy vigyázni, hogy akkor még mindig azt mondhassam: véletlen volt. — És ha ezt sem lehet: akkor még mindig ott vannak a fogházőrök, — és pénz — nem számít, mennyi pénz, — és ezer más, ami... *(Elhallgat.)* Egészen bealkonyodott. Mért nem jön... mért nem jönnek a csöngetésre?

ANNA.

Nem értem. Mindjárt megnézem. *(Odamegy bal-kettőhöz, benyit, — a járásán látszik, hogy milyen gyöngé.)* Kérem! Mért nem jön senki, mikor csöngetek. *(Nincs válasz. Ránéz a fiúra. Az üvegajtóhoz megy.)* Kérem! *(Nincs válasz.)* Valaki! Kérem! *(Ujra ránéz a fiúra.)*

TIZENNYOLCADIK JELENET.

MISS GAUNT.

(Hangja a kertből.) Halló! Megyek! *(Odaért.)* Parancsolsz valamit?

ANNA.

Kétszer csöngettünk, nem jött senki. Egy pohár vizet szeretnék.

MISS GAUNT.

Nincsenek itthon. — Elengedted őket az Arany Koszorúba a bálba. Majd hozom én. *(Eltűnik.)*

(Kis szünet.)

CHRISTIN ENDRE.

(*Alig hallható.*) Nincsenek itthon. Senki sincs itthon.

ANNA.

(*Kezét a mellére, sóhaj, a feje hátraesik, majdnem elájul.*)

(*És csönd.*)

MISS GAUNT.

(*Hozza a vizet.*) Parancsolj.

ANNA.

Köszönöm. (*Iszik.*) Senki sincs itthon?

MISS GAUNT.

Ádám, fönt pakkol.

ANNA.

Igen. Hány óra?

MISS GAUNT.

(*A csuklóján megnézi.*) Öt perc múlva háromnegyed hat.

ANNA.

Nemsokára menni kell. Hazajönnek. Hazajön.

MISS GAUNT.

(*Indul kifelé.*)

ANNA.

Ne menj messze, fiam.

MISS GAUNT.

Itt vagyok a kertben.

ANNA.

Vigyázni! Ha jönni hallod, rögtön ...

MISS GAUNT.

Ó, hát kell mondani? *(El.)*

(Kis csönd.)

TIZENKILENCEDIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

(A színpad jobb oldalán, egy támlanélküli székekben, háttal a közönségnek.)

ANNA.

Pár perc még. Menni kell.

CHRISTIN ENDRE.

(Halk, — más hang.) Pár perc. Tudom.

ANNA.

Hogy szeretném, ha maradhatna még!

CHRISTIN ENDRE.

(Lemondó.) Rossz kedvem van. — *(Legmelegebb.)* Hát nem akar az enyém lenni?

ANNA.

(*Szorosan mellette áll, arccal előre, keze a fiú vállán, és minden mondatot végső intenzitásban.*) Hogy nem akarok-e? Ó, hogy akarnék! Hogy szeretnék! Az életemet adnám oda érte! Hiszen maga nem is tudja! De nem ezen az áron. Nem ezen az áron! Tisztán akarok a tied lenni. Nem akarok ilyet, nem bírok ilyet! Nem akarom bepiszkítani... az életünket. Várunk, tűrünk, megvárjuk, kivárjuk, — vágyani fogunk egymásra, — lesz kire gondolni, lesz mivel elaludni, lesz kiért fölébredni és fölkelni és mosdani és fésülködni és felöltözni, és ezt az egész... szennyet elviselni. (*Megfogja a fiú fejét, magához szorítja, mintha egy gyereket venne ölébe.*) Későn találkoztunk. Milyen kár! Azelőtt mindig vidám voltam, — lánykoromban, — piros, jókedvű, mindig bolondoztam. Most sápadt vagyok, szomorú, szomorú és öreg, — szomorú öregasszony. — Rosszul mentem férjhez. Ha megváltalak volna! Ha vártam volna! — Drága, egy ősz szál van itt a hajadban. — Istenem! — Milyen szép a szájad! — Látod még az arcomat? Én a te arcodat nem látom, már régen, régen nem, — a szívem fölitta az arcodat, — vak vagyok, a víz fölött egy pallón járok, aminek nincs korlátja, te vagy a túlsó part. — Ha egyszer a meztelen nyakadat érinthetném! Meztelen karommal ölelhetnék! Ha

gyerekem lehetne! Vak vagyok, vak, egészen vak, vízből egy fátyol jött a szemem elé, — érzed-e, drága, hogy a tied vagyok? A tied, egészen?! Mint a mennybolt — gondolatban — és védlek. — Drága, *(Csönd.)* milyen messze az út a szájadig. *(Lassan odahajlik hozzá és megcsókolja. Hosszú csók.)*

CHRISTIN ENDRE.

(Az egész alatt teljesen mozdulatlan. Háttal ül, semmi ölelés, a két keze irtózatosan fogja a széket, csak a reszketése látszik.)

HUSZADIK JELENET.

(Most valaki elrántja a portiert. A fiú és a nő szét. A rézkarikák túlzott zaja. A báró belépett bal-egyén. Mögüle az imént még sötét szobából igen erős fény.)

A BÁRÓ.

(A kezében az órával.) Öt perc múlva hat óra. Jóestét, *(Fölhúzza az óráját.)*

ANNA.

(Alig hallható.) Istenem.

CHRISTIN ENDRE.

Jóestét.

A BÁRÓ.

(Keresztülmegy a színen, meggyújtja a csillárt. Aztán megáll, megfordul, — a balkeze a mellén, szorítja.) Jóestét. A miss persze nincs itt.

ANNA.

Most ... egy percre ... kiment.

A BÁRÓ.

(Ránéz, azután odamegy a házikabáthoz, leveti a kabátját, fölveszi a házikabátot. Ezt lassan csinálja, ezalatt csönd.) Milyen sötét a kert. Persze. Nincs itthon senki. Senki sincs itthon.

CHRISTIN ENDRE.

Az Arany Koszorúba ... mentek.

A BÁRÓ.

(Ránéz, azután Annához.) Megmondta ... ennek az úrnak, amivel megbíztam? Hogy nem kívánja többé a látogatását? Megmondta?

ANNA.

Meg.

CHRISTIN ENDRE.

Én nem is óhajtok önnél látogatásokat tenni. Másról van szó.

A BÁRÓ.

Tudom. Tudom. Másról. Majd ráterünk arra is. Csak egy kis türelem. *(Odamegy a kandallóhoz, veszi az ujságot, meggyújtja a kis villanylámpát, a keresztkötést letépi, leejti. Lehajlik érte. Mialatt lehajol, a karosszék eltakarja és ezenközben)*

HUSZONEGYEDIK JELENET.

MISS GAUNT.

(Kintről.) Kedvesem, darling. *(Belép.)* Nincs. Nem jön még, de azért jó lesz indulni, mert ...

A BÁRÓ.

(A karosszék mögül kiegyenesedik, ránéz.)

MISS GAUNT.

(Dermedten megáll.)

A BÁRÓ.

Mit áll? Menjen!

MISS GAUNT.

(Jobb-egy felé indul.)

A BÁRÓ.

Nem a szobából! A házamból!

MISS GAUNT.

(Megáll.)

A BÁRÓ.

Menjen! Pusztuljon!

MISS GAUNT.

(Nem mozdul.)

ANNA.

Menj, fiam.

MISS GAUNT.

(Kimegy.)

HUSZONKETTEDIK JELENET.

A BÁRÓ.

(Utánament, azután megáll.) Nem ezen az ajtón jöttem. *(Mutatja jobb-egyét)* Azon az ajtón jöttem. *(Mutatja bal-egyét. Kezében az újsággal odamegy a karosszékhez, leül.)* Várok. *(Csönd.)* Meddig várjak? *(Csönd.)* Itt ülök a fotelemben. Mindig ebbe szoktam. — És várok. — Fiatalember, meddig várjak?

ANNA.

Hallgatódzott!

CHRISTIN ENDRE.

Jobb is szeretem így. Legalább mindjárt elvégezzük,

A BÁRÓ.

(Lassan fölemelkedik.) Mit végzünk el? Majd a rendőrséggel végezze el! És hogy eszébe ne jusson tagadni, — *(bal-egyhez megy, beszél.)*
 Ádám!

HUSZONHARMADIK JELENET.

ÁDÁM.

(Megjelenik. A szemét lesüti, hallgat. Pillanatot csönd.)

A BÁRÓ.

Telefonozol Dressel Gézának . . .

ÁDÁM.

Kegyelmes uram, tessék engem elengedni.

A BÁRÓ.

Mi az?

ÁDÁM.

Tessék engem elbocsátani.

A BÁRÓ.

Megőrlöttél?

ÁDÁM.

Úgy elfáradtam. Tessék engem haza-engedni.

A BÁRÓ.

Mars! Mars! — Mihály!

ADÁM.

(El.)

MIHÁLY.

(Megjelenik.)

A BÁRÓ.

Telefonozol Dressel Gézának, hogy azonnal kéretem a gróf urat. És az öreg nagyságos asszonyt is kéretem.

MIHÁLY.

(Ki.)

HUSZONNEGYEDIK JELENET.

ANNA.

(Ama bizonyos száraz sírással.) Istenem.

A BÁRÓ.

Most kezd sírni? Jókor!

CHRISTIN ENDRE.

Ne sírjon. Ne féljen. Nincs semmi oka rá.

A BÁRÓ.

Nincs. Nem is tudja, mennyire nincs. — Na. —
Hát végezzük el. Én önt most ... sok mindent ...

Kiparancsolhatnám a házamból. Szsz!! Sok más egyebet is!

ANNA.

(Hangos sírás.)

A BÁRÓ.

Ha sír, akkor kimegyünk innen.

CHRISTIN ENDRE.

Kérem, kérem, ne sírjon.

A BÁRÓ.

Hogy nem teszem, — képzelheti, okom van rá.

ANNA.

(Zokog.)

A BÁRÓ.

Így nem tudok tárgyalni. Kérem. Majd fönt, nálam. *(A lépcső felé mutat.)* Tessék.

MIHÁLY.

(Már az előbb megjelent, a kezében égő három-ágú gyertyatartóval, amelyet letett.)

A BÁRÓ.

Világíts!

MIHÁLY.

(A gyertyatartóval odamegy a lépcsőhöz és megáll.)

A BÁRÓ.

Vezesd.

MIHÁLY.

(Indul a gyertyával.)

CHRISTIN ENDRE.

(Indul, Anna felé.) Ne féljen.

A BÁRÓ.

Megálljon. *(Christin Endre megáll. Mihály is.)*
 A fegyver, ami az ön kezében van, az enyém.

CHRISTIN ENDRE.

De kérem. *(Kiveszi a fegyvert.)*

A BÁRÓ.

(Mihály felé.) Vedd el. Tedd el. *(Ádám átveszi a revolvert és elteszi.)*

ÁDÁM.

(Indul.)

CHRISTIN ENDRE.

(Indul. Az asszony felé.) Nyugalom. *(El.)*

A BÁRÓ.

(Ránéz az asszonyra.) Itt marad. Itt megvár.
(El. Hallani a menetet a lépcsőn. Pillanat csönd, aztán

függöny.

HARMADIK FELVONÁS.

(Az első felvonás színpada. Megfelelő apróbb változások: orgona helyett őszi virág, — stb.)

ELSŐ JELENET.

(Sötétség, — csak a lépcső felől némi fény, ami az alsó szobából szűrődik. — Hallani, amint jönnek föl a lépcsőn. Kis szünet, majd megjelenik)

MIHÁLY

(kezeben az égő gyertyával. Leteszi a szín baloldalán levő asztalra. Egy lépéssel arrébb megáll. Mikor ez megtörtént, megjelenik)

CHRISTIN ENDRE

(és megáll egy-két lépésre a lépcsőtől. — Két-három pillanattal utóbb)

Jób Daniel: Őszi vihar.

A BÁRÓ

(*és átmenve a színi tülk oldalára.*) Világos-
ságot! (*Kimegy bal-kettőn. Az ajtó nyitva marad.*
Kint meggyújtja a villanyt.)

MIHÁLY.

(*Meggyújtja a villanyt és állva marad. Egy
perc, akkor*)

A BÁRÓ

(*visszajön.*) Csukd be a spalettát. (*Sétál.*)

MIHÁLY.

(*Megteszi.*)

A BÁRÓ.

(*Hirtelen megáll és visszafordul.*) Mi az?
Mi? (*Szünet.*) Eredj ki!

MIHÁLY.

(*Kimegy.*)

MÁSODIK JELENET.

A BÁRÓ.

(*Két-három lépés, aztán megáll, keresi a szót.*)
Nyilván. (*Két lépés*) Nyilván. Ön nyilván ...
nyilván tudja, hogy mit akarok.

CHRISTIN ENDRE.

(*A fejével kérdő mozdulat, hallgat.*)

A BÁRÓ.

Én . . . el akarom . . . intézni. Én . . . Ezt el kell intézni. — Ha akarja. *(Két lépés.)* Tessék? Szólt valamit?

CHRISTIN ENDRE.

Nem. Semmit.

A BÁRÓ.

Akarja?

CHRISTIN ENDRE.

Akarom. Hogyne.

A BÁRÓ.

Őn nyilván . . . *(Nem fejezi be.)* Tessék. *(Helyet mutat.)* Nem udvariasságból, hanem . . . *(Nem fejezi be.)*

CHRISTIN ENDRE.

(Leül, nagyon nyugodt.)

A BÁRÓ.

(Valahova támaszkodva.) Nem hittem, hogy erre szükség lesz. Hogy ilyen hamar. És ilyen . . . Őn nyilván nem érti. Én sem. Nem értem magam. Hogy mért nem . . . Na. *(Két lépés és vissza.)* Őn nyilván tudja, hogy azok után mért állok még szóba önnel?! Hogy mért nem . . . parancsoltam ki . . . a házamból? Vagy . . . valami egyebet! — Tudja, vagy nem?

CHRISTIN ENDRE.

(Vállat von és habozás után.) Nem.

A BÁRÓ.

Hát méltóztassék idehallgatni. Én egy ajánlatot akarok önnek tenni. *(Mutatónujját fölemeli.)* Tisztességes ajánlat. Több. Nagylelkű ajánlat. Ha ugyan ön egyáltalán . . . *(Gesztus.)*

CHRISTIN ENDRE.

(Gesztus.)

A BÁRÓ.

Én . . . el akarom kerülni a botrányt. Ezt ön megérti.

CHRISTIN ENDRE.

Meg.

A BÁRÓ.

Nem kell magyarázni.

CHRISTIN ENDRE.

Nem.

A BÁRÓ.

Ennek örülök. Azt hiszem, meg fogjuk egymást érteni.

CHRISTIN ENDRE.

Én se akarok egyebet.

A BÁRÓ.

(Bólint.) — Az ajánlatom ez: — Tűnjön el. — Én akkor kiengedem önt.

CHRISTIN ENDRE.

Nem értem.

A BÁRÓ.

Kiengedem. Ha eltűnik.

CHRISTIN ENDRE.

Miből?

A BÁRÓ.

Hm. Nem tudja. (*Névet.*) Nem tudja! Na jó. Én megmondom önnek. Ha nem tudja. Hogy miről van szó. Hogy miből engedem ki. Ha nem tudja. — Tehát: — Ön . . . befurakodott ide a házamba. Betolakodott. Hamis ürüggyel jött. Szerzett egy ajánlólevelet, amivel belopta magát a bizalmamba. Mindent jóelőre megfontolt. Mikor kicsalta az ajánlólevelet, már akkor tudta, hogy miért teszi. Jó. Bejött ide, — én úgy fogadtam, ahogy tisztességes ember gentlemant fogadni szokott. És amikor itt volt, és megbíztam magában: — ez nem fogja elvinni az előszobából a télikabátomat, — ön mindenféle fogásokkal elcsavarta a feleségem fejét. No jó. Ez még semmi. Ez idáig csak . . . hitványság, — nem tudom minek nevezzem.

CHRISTIN ENDRE.

(*Mozdulat.*) Kérem, én így nem . . .

A BÁRÓ.

Csak csöndesen. Ez még semmi. Az igazi, az csak most jön. Én önt ma délután öt órára idekértem. Még mindig formák között, — úri formák között. Meg akartuk kérni, kerülje el a házunkat. Ön meg is jelent és ma délután fél hattól hatig arról beszélt a feleségemnek, — az én házamban, az én feleségemnek, — hogy valami ügyes módot tud arra, — miután másképp célt érni nem tud, — valami ügyes módot tud arra, hogy engem . . . láb alól eltegyen. Még baja se lesz, olyan ügyesen csinálja. Mint egy mérnöki feladatot. Ehhez ön a feleségem beleegyezését kérte, esetleg a segítségét.

CHRISTIN ENDRE.

Ez nem igaz! Nem igaz! Nem igaz!

A BÁRÓ.

Na. Ezt ön nem tagadhatja le, ezt én a saját fülemmel hallottam és elővigyázatosságból — szerencsére — tanuról is gondoskodtam. — Hát ez már több. Nem csekélység. Így együtt . . . ez már egész csinos kis bokréta. Hm. Itt már a paragrafus kezdődik. — Nem érzi a fegyház szelét? — Én . . . hát csak ép, mert tudni akarta . . . hát ebből engedem ki önt. Ha eltűnik.

CHRISTIN ENDRE.

Ez mind ferdítés. (*A fejét rázza.*) Ne tessék kiengedni, köszönöm. Én nem tűnök el. (*A fejét rázza.*)

A BÁRÓ.

Helyes. A többi . . . bízza csak rám.

CHRISTIN ENDRE.

Kérem.

A BÁRÓ.

Csak aztán ne lepődjék meg. Én . . . az ön minősíthetetlen eljárása . . . az ön frivol és gonosz terve . . . följogosít engem arra, hogy ne igen válogassak az eszközökben. (*Feláll.*) Mindenre . . . följogosított. Én az én jogos tulajdonomat és a magam életét . . . meg fogom tudni védeni.

CHRISTIN ENDRE.

Tessék.

A BÁRÓ.

Amit lehet. Amit csak lehet.

CHRISTIN ENDRE.

De kérem.

A BÁRÓ.

Eltoloncoltatom. Lecsukatom.

CHRISTIN ENDRE.

Én ezektől a . . . nem ijedek meg.

A BÁRÓ.

Nono. Én nem beszélek a levegőbe. Rosszul ismer, ha azt hiszi. Én megismétlem, amit ajánlottam önnek. Gondolja meg.

CHRISTIN ENDRE.

Nem.

A BÁRÓ.

Megkíméli magát . . . sok . . . Mindentől.

CHRISTIN ENDRE.

Nem félek.

A BÁRÓ.

Maga?! Maga!! Hát ilyen is van?! Se erkölcs, se tulajdon, se tisztesség, se törvény . . .

CHRISTIN ENDRE.

Ne tessék izgulni. Amíg élek, amíg erősebb vagyok, amíg nekem van igazam, — *(nyomatékkal)* nem hagyom magam.

A BÁRÓ.

(Testi fölénye tudatában.) Erősebb?! Maga?! Ha

CHRISTIN ENDRE.

Az vagyok.

A BÁRÓ.

Ahá, úgy érti: mert igaza van?! De micsoda morál alapján?! — micsoda bázison?! — maga brávó!

CHRISTIN ENDRE.

(*Egyszerű.*) Elveszem öntől azt, ami az enyem. Amit ön csak bitorol. Amit én . . . ostobán! — önnél hagytam, — milyen régen, milyen gyáván, milyen ostobán! — Most eljöttem érte. És elviszem.

A BÁRÓ.

Ez talán az az új? . . . egy új világ? — az új rend, erkölcs, felfogás?! — Én angyali türelemmel vagyok önhöz, ezt ön nem veszi észre. Ön nem veszi észre azt, hogy én még most se ütöttem le! De vigyázzon! Ne próbálkozzék! Meg ne próbáljon még egyszer a feleségem közelébe férkőzni! Majd . . . ügyelek én különben, hogy erre ne is legyen módja.

CHRISTIN ENDRE.

Kár fáradni. Ha elbujtatja, vagy megszökteti, én fölkutatom! És ha valami oduba rejti és ha föl kell szállnom gépen a levegőbe! Velem nem lesz kész soha!

A BÁRÓ.

De van ám még egyéb is! De hátha én megfogom az ő hűtlen nyakát?

CHRISTIN ENDRE.

Akkor én már egy perccel előbb lefogtam az ön hitvány kezét.

A BÁRÓ.

Hiszen maga gyilkos! Gyilkolni akart!

CHRISTIN ENDRE.

Nem hagyom a jussomat! Nem akarja megérteni?

A BÁRÓ.

Gyilkos!

CHRISTIN ENDRE.

Nem hagyjuk magunkat!

A BÁRÓ.

Orvgyilkos! Te! — *(Megragadja a mellét. A fiú marka lecsap a kezére. Azonban a dulakodás megáll. Mert egy perccel előbb, a lépcsőn, a falhoz támaszkodva, megjelent Anna feje, — és egyre följebb, ahogy a lépcsőn lassan följebb lép. Ettől szégyenkezve elbocsátják egymást, elhallgatnak. Pillanat csönd.)*

HARMADIK JELENET.

A BÁRÓ.

Mit akar itt?! Nem megmondtam, hogy várjon odalenn?!

ANNA.

Nem várok! Itt akarok lenni!

A BÁRÓ.

Fél, úgy-e? Félti ezt a . . . ? (*Mozdulat.*)

ANNA.

Mi lesz velem? Tudni akarom!

A BÁRÓ.

Mit?

ANNA.

Mit határoz?

A BÁRÓ.

Már a kérdés is! Még a feleségem! Tudtommal még az én nevemet viseli!

ANNA.

Viselem! Viselem! És ha tudná, hogy viselem! Mint a keresztet! És milyen régen már!

A BÁRÓ.

És fogja is viselni! Ameddig csak élek!

CHRISTIN ENDRE.

Nem. Nem. Nem. Nem. (*Nagyon egyszerű.*)

ANNA.

(*A fiúhoz.*) Kérem. Kérem, ne. Majd én elvégzem.

CHRISTIN ENDRE.

(*Meghajlik feléje.*)

A BÁRÓ.

Mit végez el? Kezdem únni!

ANNA.

Csakhogy végre kezdi! Én már mióta!

A BÁRÓ.

Mit végez el?

ANNA.

Elmegyek... innen.

A BÁRÓ.

Amíg élek, nem. Soha.

ANNA.

Elmegyek. Még ma, azonnal, én ma már nem alszom itt.

A BÁRÓ.

Próbálja meg!

ANNA.

Elmegyek! Percig se maradok! Elég volt nekem!

A BÁRÓ.

Azt nem kérdezzük! Azt nem maga dönti el!

ANNA.

Hát ki?

A BÁRÓ.

Én! Csak én! Senki más, csak én! Itt nincs másnak...

NEGYEDIK JELENET.

MIHÁLY.

(*Jobb-egy.*) Az öreg nagysága és a gróf úr
megjöttek.

ANNA.

Hála istennek!

A BÁRÓ.

Várjanak!

MIHÁLY.

Ide vezettem őket a kis-szalonba. (*Jobb-egy
felé mutat.*)

A BÁRÓ.

Jó.

MIHÁLY.

(*El.*)

ÖTÖDIK JELENET.

ANNA.

(*A fiúhoz*) Ha most... azt szeretném, ha
most... elmenne.

CHRISTIN ENDRE.

Most?! Elmenjek?!

ANNA.

Kérem. Nagyon kérem.

CHRISTIN ENDRE.

Az lehetetlen!

ANNA.

Kérem. Muszáj.

CHRISTIN ENDRE.

De hát...

ANNA.

Nagyon kérem. — Nagyon. Nagyon. (*Mozdulat jobb egy felé.*)

CHRISTIN ENDRE.

Nem értem... Hogy éppen most...

ANNA.

(*Ránéz.*)

CHRISTIN ENDRE.

Nagyon... Nem szívesen. (*Még áll.*)

ANNA.

(*Ránéz.*)

CHRISTIN ENDRE.

(*Meghajlik felé. És egész lassan kimegy, jobb-egy.*)

HATODIK JELENET.

A BÁRÓ.

Mért küldte ki?

ANNA.

Mert én akarok felelni mindenért.

A BÁRÓ.

Hogy védi!

ANNA.

Nem védem. Mit akar tőle?

A BÁRÓ.

Majd megtudja!

ANNA.

Hagyja békiben. Én akarok elmenni magától!
 Én megyek el! Elmegyek!

A BÁRÓ.

Megőrült!

ANNA.

Még azt sem tudtam, él-e, a világon van-e,
 már akkor el akartam menni.

A BÁRÓ.

Őrült! Megőrült!

ANNA.

Nem, nem, nem! Most jött meg az eszem!
 Elmegyek! — Elmegyek!

A BÁRÓ.

Ha, únom ám én ezt a komédiát! Még szépen
 beszélek velök! Azt hiszem, észre tudom őket
 téríteni! Hát majd másképp! Másképp is tudok
 én! De magára vessen! És ő is! — *(Irtózatosan.)*
 Tönkreteszem! Elpusztítom! Kiirtom! *(És indul
 jobb-egy felé.)*

ANNA.

(*Futva elállja az útját.*) Könyörgök! Könyörgök! — Hát miért kiabál? — miért ez a hang? — még most is, — még most is, — amikor talán utoljára beszélünk egymással?

A BÁRÓ.

Nem! Vele! Vele beszélt utoljára!

ANNA.

Könyörgök, könyörgök, — nézze, letérdelek maga előtt, — (*leroskad*) könyörgök, — könyörgök, — hát mit ér velem? — egy ilyen rongygyal, — egy ilyen szegény rongy nővel, — mit ér velem? — aki már egészen szét van tépve?!

A BÁRÓ.

Így igen. Így kell velem beszélnie. Egy egész életen át így kellene előttem... így kellene velem beszélnie. — Álljon föl.

ANNA.

(*Egész halkán.*) Segítsen.

A BÁRÓ.

(*A kezét a mellére szorítja, a fejét föltűti: nem segít.*)

ANNA.

(*Fölkült, leült.*) Olyan gyöngé vagyok! Olyan beteg! Olyan szerencsétlen!

A BÁRÓ.

Persze, hogy beteg! Majd elutazunk.

ANNA.

Könyörgök, hagyjon engem elmenni.

A BÁRÓ.

Majd megy! Szanatóriumba!

ANNA.

Nem, nem, nem, nem vagyok én beteg! Hát mit akar ezzel?

A BÁRÓ.

Beteg! Gyógyíttatjuk!

ANNA.

Miért mondja ezt? Hát tud rám valamit? Egyetlen legkisebb szeplőt? Egyetlen titkos mosolyt? Nem voltam én mindig hű magához? Csak nagyon boldogtalan voltam.

A BÁRÓ.

Szavak, szavak, szavak!

Jób Dániel: Őszi vihar.

ANNA.

Szavak? Hát akkor mi komoly?

A BÁRÓ.

Nem akarok botrányt, — ez komoly! Nem törünk házasságot! — az komoly! Nem akarom a nevem bemocskoltatni, — ez a komoly!

ANNA.

A nevét! A nevét! — Hát én?! Az életem?!
— nem a nevem!

A BÁRÓ.

(Összecsapja a kezét.) Nem értem! Nem ismerek magára! Az én feleségem!! Tudja maga, micsoda magosságban állt?!

ANNA.

Nem akarok magasan állni!

A BÁRÓ.

Hát mit akar?

ANNA.

Egy percet. Egy jó percet. Szeretnék egy percre boldog lenni.

A BÁRÓ.

Hát mije hiányzott itt hozzá?! — nem volt meg mindene?! — kényelem, — jólét, — rang?!

ANNA.

Egy emberi szó! — egy hang!

A BÁRÓ.

Az emberi szó magánál az, ha a fülébe sugdosnak!

ANNA.

Mért mondja ezt?

A BÁRÓ.

A suttogás, az hiányzott magának. Hogy nem vittem ki, — a piszkos világba, — kacérkodni, enyelegni, figurázni, — mint ezek a ringyók, — uracsokkal, pfuj, micsoda mocsok!

ANNA.

Hogy ismer!

A BÁRÓ.

Azért, mert én kiabálok?! És őszinte vagyok? És nyers? — Mert igazam van! Aki tisztességes ember, annak nem kell sugdolódzni. Az nem is tud. — Ezek olyan feslett dolgok!

ANNA.

(*Bólint.*) Szép bizonyítványt kapok! Ha egy cseléd szolgál így egy helyben, — ilyen híven, — ilyen hosszú ideje, — az mást kap!

A BÁRÓ.

Hohó, csakhogymi nem így alkudtunk! Nem szakácsnénak vettem én ide magát, — kétheti fölmondásra! Örökre szól a szerződésünk! És esküvel! — Kicsit előbb kellett volna megmondolnia.

ANNA.

Csak kínozzuk egymást, — de én itt nem tudok megmaradni.

A BÁRÓ.

Megpróbáljuk! Meglátjuk!

ANNA.

Nem tudok! Kiugrom az ablakon!

A BÁRÓ.

Majd rácsot teszünk rá!

ANNA.

Fejjel nekimegyek!

A BÁRÓ.

Akkor majd öröket állítunk maga mellé!

ANNA.

Azokat kijátszom!

A BÁRÓ.

Akkor majd zubbonyt kap! Hogy mozdulni se tudjon!

ANNA.

Hát nincs irgalom? Nem irgalmaz? — (*Maga elé.*) Nem irgalmaz. Ez nem.

A BÁRÓ.

Idehallgasson. Én erőt veszek magamon. Nem azzal akarom meggyőzni, hogy erősebb vagyok és mellettem a jog és az igazság. Méltányos akarok lenni. Egy s másban talán igaza van. Ámbár nem tudom. De lehet.

ANNA.

Lehet?

A BÁRÓ.

Lehet. Meg fogok javulni. Ezt megigérhetem.

ANNA.

Késő! Késő!

A BÁRÓ.

Megjavulok. Több szabadságot kap. Majd többet járunk társaságba. Majd fogadunk. Estélyeket adunk, eljárunk mindenhova, — olyan élete lesz, — fff, ha ezt akarja csak!

ANNA.

Estélyeket adunk, — estélyeket, — csak-ugyan, ez!

A BÁRÓ.

No látja, — és szép utazásokat teszünk együtt. Tudja mit, elengedem egyedül is, az anyjával. És hazajönnek a testvérei, — ne felejtse el, hogy a maga vállán három élet nyugszik, — kötelességei vannak.

ANNA.

(Magának.) Hogy tudtam itt megmaradni?
(Ez idézet, — a fiú kérdezte tőle a II-ik felvonásban.)

A BÁRÓ.

Amelyeket nem szabad megszegni, — egy ilyen kalandért, — egy ilyen ostoba... ábrándért. Ha tizennégyszeres volna, — igen, — ha nem ismerné az életet, — az élet alku, — az élet tűrés, — az élet!

ANNA.

Mit tudja maga! Az élet!

A BÁRÓ.

Ezek olyan regényes dolgok! ... mind svindli! Törvény alá kellett helyezni ezeket a... szép-irodalmi dolgokat! — Nem voltam én jó férje?

ANNA.

Az volt.

A BÁRÓ.

Csak csúfolódjon. Vexáltam én magát? Tudja milyen férjek vannak?

ANNA.

Tudom.

A BÁRÓ.

Kimaradoztam én? — Szeretőket tartanak! — tartottam én?

ANNA.

Istenem!

A BÁRÓ.

Verik a feleségöket! — Vertem-e én?

ANNA.

Ó, ezt köszönöm.

A BÁRÓ.

Nem azért mondom. De molesztáltam én valaha? Nem. — Én csak dolgoztam, dolgoztam, — az egész életem munkában telt, — tudja-e miért? — hogy egyre magasabbra juszak, — és... és... és velem természetesen maga is! Hallgassa meg, hogy hogy beszélnek magáról, — a világban! És majd hallaná, ha engedném, hogy a maga ostoba feje után cselekedjék.

ANNA.

Egy pohár vizet nem kaphatok senkitől, ha szomjan vesznék!

A BÁRÓ.

Megbolondították. Elcsavarták a fejét. Nem fél a szégyentől? Micsoda skandalum! »Hummel Ivánt otthagytá a felesége!« Szent isten, még gondolni rá is, micsoda szégyen!

ANNA.

Mit csináljak, mikor nem bírok már ülni maga mellett, megmeredve, mozdulatlanul, mint egy indus bálvány a párjával, — tizenegy éve, — fölborulok, elesem, összetörök!

A BÁRÓ.

Hű, csak elengedhetném! Majd meglátná! Hogy visszaszaladna! Hogy hazajönne! — Akkor aztán én majd hajoljak le magáért?! — Nem. Köszönöm. Én nem vagyok irgalmas testvér!

ANNA.

Nem, nem, nem, — ezt nem lehet agyonbeszélni!

A BÁRÓ.

(*Kiált.*) Elég! Elég volt!

ANNA.

És azzal se lehet elintézni, hogy ki kiabál jobban. Én úgy-e megsajnáltam, amikor megkért és azt mondta, hogy szenved és nem tud nélkü-

lem élni. Kérem, kérem, — hát mért nem sajnál meg maga is engem? amikor már nem is élek, — és én is... *(bele a képébe)* inkább meghalok!

A BÁRÓ.

Szó sincs róla. Nem öltem volna meg magamat. Ezt csak úgy mondja az ember. Maga se fog belehalni!

ANNA.

Hát nem akarja megérteni?! Kímélni akartam! Nem akartam kimondani! Mért kényszerít rá? Szeretem! Szeretem! Szeretem! Soha senkit nem szerettem! — először, mióta élek! — szeretem!

A BÁRÓ.

Hisztéria!

ANNA.

(Kiáltva.) Nem!

A BÁRÓ.

Erre jó a hidegvízkúra!

ANNA.

Nem! Szeretem!

A BÁRÓ.

Majd kifürdetjük!

ANNA.

De mikor szeretem!

A BÁRÓ.

Egy gyilkost!

ANNA.

(*Sikoltva.*) Nem! Nem ő a gyilkos! Maga az! Lassú tűzön égetett! apránként ölt! lassan gyilkolta meg a lelkemet! Jaj nekem! Megvert az isten! Mert elhajítottam magamat! Szerelem nélkül lettem a felesége! Jaj nekem!

A BÁRÓ.

Jaj neki. (*Gondolkozik. — Ez az instrukció, — hogy gondolkozik, olyan színészi munka kezdetét jelöli, amely nincs szavakba foglalva. Innen fokozatosan meg kell játszani az alak belső változását.*) Bizony jaj magának, ha ez így van. (*Gondolkozik.*) Ezen nem lehet segíteni. Itt marad. Itt marad. Nem lehet ezen . . . változtatni . . . tárgyalni . . . nem diskurálunk. Fogytán a türelmem. Végeztünk. Itt kell maradni.

ANNA.

(*Száraz torokkal.*) Igen.

A BÁRÓ.

Mit mondott?

ANNA.

Semmit.

A BÁRÓ.

Nem is kell. Itt fog maradni. Megértette?

ANNA.

Meg.

A BÁRÓ.

Megnyugszik ebben?

ANNA.

Mit csináljak?

A BÁRÓ.

(Gondolkozik.) Meg kell ebben nyugodni. *(Odamegy hozzá, a kezét a vállára teszi.)* Érti?

ANNA.

(Az érintéstől megborzong.)

A BÁRÓ.

(Nézi.) Hát ennyire van?

ANNA.

(Csöndben.) Nem tehetek róla. Ennyire.

A BÁRÓ.

(Gondolkozik.) Az mindegy. — Csak azt akartam mondani: ha jól viseli magát, ha komolyan megnyugszik: jó dolga lesz, — tűrhető dolga lesz, kitűnő. — Így lesz?

ANNA.

Nem tudom, hogy lesz. Nem tudom.

A BÁRÓ.

Majd én vigyázok! Nem játszunk tragédiát!

ANNA.

Nem is akarok . . . Mert hátha . . . egyszer . . .
valaha . . . mégis csak az övé lehetek!

A BÁRÓ.

A halálomra spekulál! Azt lehet! Látja, azt
nem bánom! De majd csak ha az úristen is úgy
akarja!

ANNA.

(*Bólint.*) Én spekulálok!

A BÁRÓ.

Belátja, úgy-e, milyen csúnya . . . pfuj . . . ez
az egész . . . fuj!

ANNA.

(*Alig leheli.*) Belátom.

A BÁRÓ.

Hogy nem lehet velem . . . ellenem . . . föl-
lázadni?

ANNA.

Nem lehet.

A BÁRÓ.

Hogy hiába minden? Erőszak, minden?

ANNA.

Minden.

A BÁRÓ.

Hogy itt a legjobb? (*Gondolkozik.*)

ANNA.

Azt nem! — Azt nem! — De mit csináljak?
 Nem bírnék magával. — Győzött. Letiport. —
 De ami itt van bent, *(a keze a mellén)* azt nem
 veheti el tőlem. Soha. Soha. — Mit csináljak?
 Itt kell maradni. Itt kell maradni és talán egyszer
 majd . . . ledőlnek a falak . . . és kimehetek
 innen . . . a szabad . . . *(Sír.)*

A BÁRÓ.

No látja.

HETEDIK JELENET.

GRÓF DRESSEL.

(Jobb-egy. Bedugja a fejét. Igen halkán.) Úgy
 elcsöndesedtetek. Már azt hittem, hogy . . . *(Nem
 fejezi be.)* Itt vagyunk, már régen. Talán meg-
 feledkeztél rólunk?

A BÁRÓ.

(Gondolkozik.) Nem, nem. Gyere csak be.

GRÓF DRESSEL.

(Bejön, az ajtót beteszi.)

A BÁRÓ.

Tudod miről van szó? Arról . . .

GRÓF DRESSEL.

Tudom. Ó, én már régen tudom.

A BÁRÓ.

Régen? Hát miért nem szóltál?

GRÓF DRESSEL.

Azt hittem, nem illik, hogy beleszóljak. És most is, nem tudom? . . . igazán nem akarnék . . .

A BÁRÓ.

Csak mondd. — Hiszen tudod, mennyire . . .

GRÓF DRESSEL.

(*Kis szünet után.*) Engedd el. (*Nagyon melegen, kérve.*) Engedd el.

A BÁRÓ.

(*Gondolkozik.*) Ezek a barátaim.

GRÓF DRESSEL.

Én az vagyok. — El kell hogy engedd.

A BÁRÓ.

Mért?

GRÓF DRESSEL.

Mert úgyis . . . hiába.

A BÁRÓ.

(Nevet.) Dehogy. Kérdezd csak meg őt.

ANNA.

(Bólint.) Minden . . . hiába.

A BÁRÓ.

No látod! — Velem?! — Gyöngék! — gyöngé legények ezek! *(Nevet.)* Hanem, — *(gondolkozik)* mondok valamit. Valami mást. Egészen mást. *(Hallgat és gondolkozik.)*

GRÓF DRESSEL.

Mit?

A BÁRÓ.

Én itt ezt . . . végighallgattam ma délután.

GRÓF DRESSEL.

Tudom.

A BÁRÓ.

Azután fölhoztam ide azt az urat. *(Nevet.)* Gyöngé legény. — Utána vele beszéltem. — Magosan kezdte, csöndesen végezte. Igaz?

ANNA.

Igaz.

A BÁRÓ.

Megmondtam neki, hogy itt fog maradni. Igaz?

ANNA.

Igaz.

A BÁRÓ.

Belátta, hogy ez ellen . . . nem tehet semmit?

ANNA.

(Bólint.)

A BÁRÓ.

Megnyugodott benne?

ANNA.

(Mozdulat.)

A BÁRÓ.

(A grófhoz.) No látod. — És most én mondok valamit. — *(Gondolkozik.)* Nem is szeretem. Nem szeretem. Az Isten engem úgy segítsen! Nem is szeretem!

GRÓF DRESSEL.

Hát akkor? Hát hiszen akkor könnyű elengedni!

A BÁRÓ.

Nem! Nem akarom, hogy röhögjenek rajtam!

ANNA.

Ó, hiszen akkor . . .

A BÁRÓ.

Hallgasson! Én beszélek most! — *(A grófhoz.)* Nem szeretem! Érzett ez valaha együtt velem?!

Van ezzel valami közösségünk?! Nincs. —
A feleségem, az ellenségem! Csak a gyűlöletét
érzem! — Nem szeretem. Elhiszed?

GRÓF DRESSEL.

(*Bólint.*) Ha mondod.

A BÁRÓ.

Elhiszi?

ANNA.

El.

A BÁRÓ.

Most is, ahogy itt ül, — hogy sajnálni kell-
jen, — szegény mártír! — így ül velem szem-
ben . . . halálos ellenségem . . . mióta a feleségem.
Majdnem. Hát szól most egy szót? Hát tiltakozik? (*Vár.*)

ANNA.

(*Sóhajt, aztán lekönyököl és eltakarja a szemét.*)

A BÁRÓ.

Nem tiltakozik. Ez mind így van. — És nem
eresztem el. Mert nem akarom, hogy kiröhögjenek.

(*Kis szünet.*)

GRÓF DRESSEL.

Te mondtad, hogy szabad . . . Hát csak azért . . .
bátorkodom . . . Engedd el. — Kérlek, rébeszéllek,
bebizonyítom neked. El kell őt engedni.

A BÁRÓ.

Mért?

GRÓF DRESSEL.

Hogy mondjam meg neked? hogy félre ne érts. — Húszegynéhány év van köztetek. Az a másik, az is húszegynéhány évvel fiatalabb nálad. Tudod, hogy milyen tisztán gondolkozom rólad. Én is ... *(nevesebben.)* ne gondold, hogy ez ilyen egyszerű nálam ... ahogy mutatom. Én is ... egy élet szélén állok, — az egész élet van mögöttem ... élet, érted! ... érzések, kétségek, küzdelmek! ... öröm, kevés! ... és mennyi bánat! és olyan okos lettem, hogy tudok mindent, amit ember tudhat ... Azt mondom neked *(nagyon melegen)* barátom, barátom, igazi barátod! ... Nem lehet ez ellen. Ha két fiatal ember szereti egymást, — nem lehet ez ellen. Ez olyan, mint a vihar. Leszakad az ég. Beomlik a hegy. Kiárad a víz. Földindulás. — Nem lehet. — *(Gyöngéden.)* El kell engedni. Hadd menjen szegényke az útjára.

ANNA.

Kedves Géza bácsi.

A BÁRÓ.

Nem. *(Nagyon nehezen.)* Még talán el is engedném ... talán ... De nem akarom ... úgy befejezni, hogy ... nevessenek rajtam.

GRÓF DRESSEL.

Hát jobb lesz, ha úgy élsz vele ... láncon? Ha minduntalan fölfakad ez a ...? Ha holnap újra kezdődik? és nem lesz nappalod és éjjeled? és ha kínai fallal veszed körül: átfúrják, és a körmükkel? — és találkoznak, gondolatban, és gondolnak egymásra, és beszélgetnek, pedig nem is látják egymást, és leveleznek és csókolóznak és ... Nem lehet ez ellen ... Ez mindennél erősebb. Hiába minden. — Engedd el. — Majd nem nevetnek rajtad, azt bízzad én rám.

A BÁRÓ.

(*Ránéz és lassan.*) Igen. — És hogyan?

GRÓF DRESSZEL.

Majd kieszelünk valamit. Hogy nem ő ment el. Te küldted. — Ha vállalja?

ANNA.

Vállalom! Vállalom! Mindent!

A BÁRÓ.

Azt elhiszem. (*A grófhhoz.*) De mit?

GRÓF DRESSEL.

(*Mohón.*) Látod, milyen okos vagy, és jó, és tisztességes! Valamit kitalálunk. Alsunk rá egyet

és kieszeljük. *(Annához.)* Önnek ez csak két percig lesz kellemetlen.

ANNA.

Mindent, mindent! És a legnagyobb szégyent! Vállalom! Boldogan!

GRÓF DRESSSEL.

Hát úgy-e látod. — Most menjen szépen el. Elmehet, úgy-e?

A BÁRÓ.

Az anyja itt van?

NYOLCADIK JELENET.

AZ ÖREGASSZONY.

(Édesen.) Hát hogyan volnék itt, drága fiam, persze, hogy itt vagyok!

A BÁRÓ.

(Nem kiabál.) Hallgatódzott! *(Gondolkozik.)* Hát persze, az egész pereputty! Pusztuljon! Pusztuljanak! — Gyere! *(És lassan kimegy bal-kettőn.)*

(Kis szünet.)

KILENCEDIK JELENET.

AZ ÖREGASSZONY.

Lyányom! Kislyányom! Sólymöm! Szabad vagy! *(Sír.)*

ANNA.

Hogy küldött el! Kidobott!

AZ ÖREGASSZONY.

Az mindegy! Csakhogy szabad vagy!

GRÓF DRESSEL.

Ezt vállalni kell! Másképp nem ment volna.

ANNA.

Vállalom! Mindent! — Géza bácsi, kedves Géza bácsi. *(Megöleli.)* Köszönöm.

GRÓF DRESSEL.

En... én köszönök magának mindent... az egész életemet. Az egész estét. *(Kezet csókol.)* Az Isten áldja meg, Anna. És legyen szerencsés az élete *(Kimegy bal-kettőn.)*

TIZEDIK JELENET.

ANNA.

Hol van?

AZ ÖREGASSZONY.

Itt kint. Vár. *(Kiszól jobb-egyen.)* Kérem.

TIZENEGYEDIK JELENET.

CHRISTIN ENDRE.

(Az ajtóban megáll.)

ANNA.

(Odamegy hozzá, a két kezével simogatja az arcát.) Most megyünk! Megyek! Veled! *(Es végigtapogatja a fiút, és aztán lehajlik és ráborul a kezére.)*

CHRISTIN ENDRE.

Anna, drágám, mit csinál!

ANNA.

(Sir.) Semmit, semmit. Igazad volt. Legyőztetted. Senki más, csak te.

CHRISTIN ENDRE.

Gyerünk innen!

ANNA.

Csak te, csak te, csak te!

CHRISTIN ENDRE.

(Simogatja.) Hiszen itt se voltam.

ANNA.

(Átszellemülten.) Itt voltál bennem! Te adtad az erőmet! Te szálltál szembe velem, nem én! — És amikor én már összetörtem, te vívtál velem, egymagad, — láthatatlanul, — itt se voltál, — csak te voltál itt!

CHRISTIN ENDRE

(igen egyszerűen.) Igen, igen, egygyek lettünk. Most letörölöm rólad az egész multadat, felejts el minden rosszat. Ne emlékezz másra, csak erre a percre, amikor szabad lettél, — szabad, szabad, szabad! — szabad neked velem élned, és nekem veled, — akik küldve vagyunk egymásnak, — keveseknek adatott meg. Szivem, szivem, — és majd a többit is elmondom még neked, mindent, mindent, — tenger időnk van rá: az egész élet, — most nem tudok . . . nem tudok beszélni. *(Pillanat hallgatás.)*

AZ ÖREGASSZONY.

Menjünk, menjünk! *(És lábujjhegyen vezet a lépcső felé a lányát, az meg kézenfogva a fiút.)*

(Hárman el.)

TIZENKETTEDIK JELENET.

GRÓF DRESSEL.

(Benéz, majd hátraszól.) Elmentek. *(Bejön.)*

A BÁRÓ.

(Bent kezet mosott, épp törülgeti.) Te már vacsoráztál?

GRÓF DRESSEL.

Még nem.

A BÁRÓ.

Nem akarsz itt? — Vagy tudod mit? Megyek veled. Hol szoktál? *(A törülközőt elhajítja.)*

GRÓF DRESSEL.

A kaszinóban.

A BÁRÓ.

Helyes. *(A körmét tisztogatja.)* Nagyon jó a konyha most a kaszinóban. Ez az új szakács!... kitűnő... kitűnő egy ember!

GRÓF DRESSEL.

Elég jól főz.

A BÁRÓ.

Te! Ha én ezt megfogadnám! Ezt az új szakácsot!

GRÓF DRESSEL.

Lehet.

A BÁRÓ.

(Elhajítja a körömtisztítót.) Azért ne gondold, hogy egész ... hogy egészen ... érzéstelen ... érzéketlen vagyok. *(A két keze a mellén.)* De vagy vasból van az ember, vagy nincs! És ... most jön a munka, az igazi! — vagy a pihenés, — a henyélés ... talán az az igazi! — Szoknya! Szoknya! Én egy zárt világ vagyok. Ez itt egy szoknya, én meg ... mennél inkább egyedül, annál inkább ... Na gyere! *(Elindulnak, jobb-egy. Mikor a báró kiért, bal-kettőn megjelenik)*

ADÁM.

(és fölindultan utána szól a grófnak). Méltóságos gróf úr, a ...

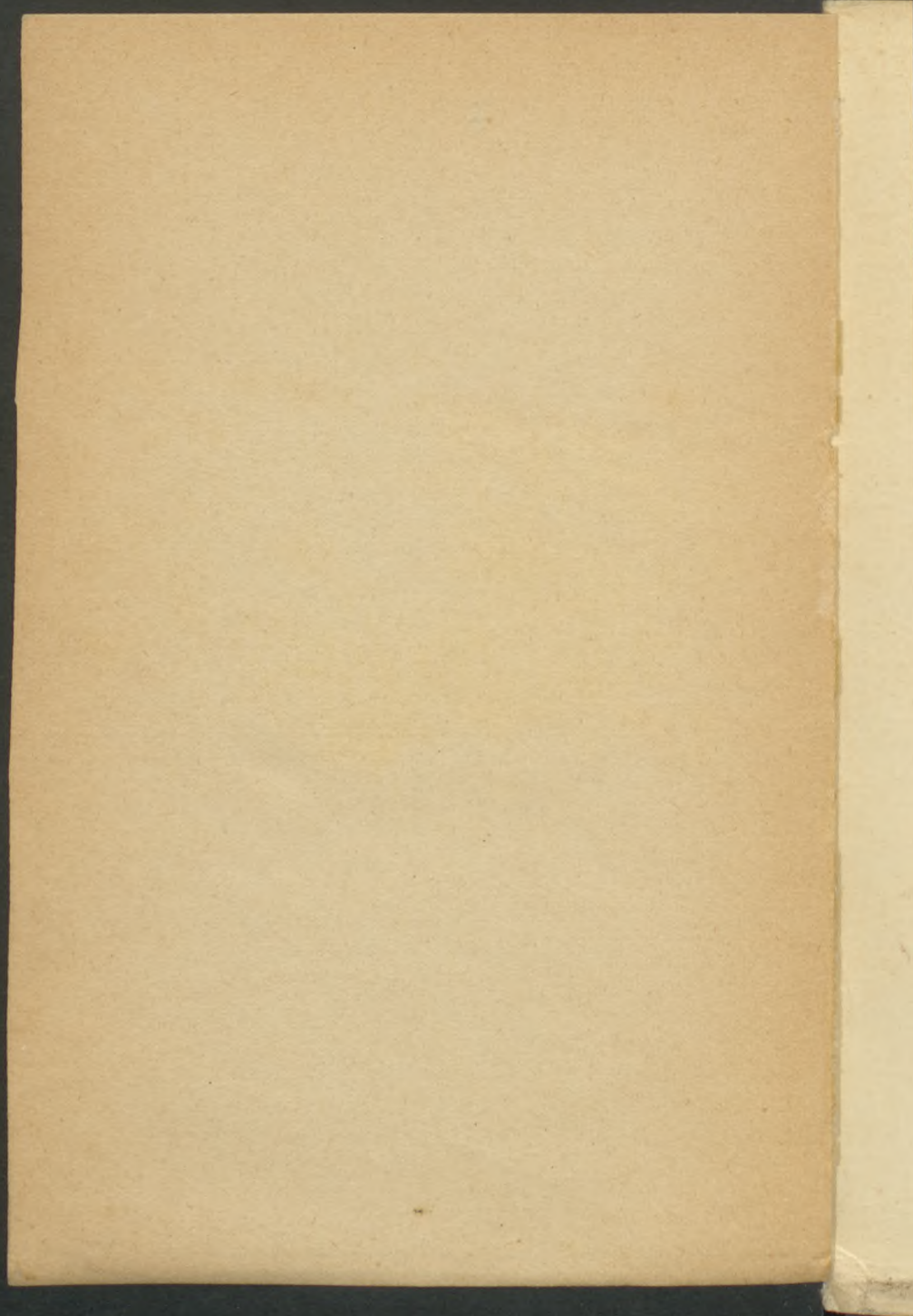
GRÓF DRESSEL.

(Legyint.) El lehet oltani. *(Kimegy.)*

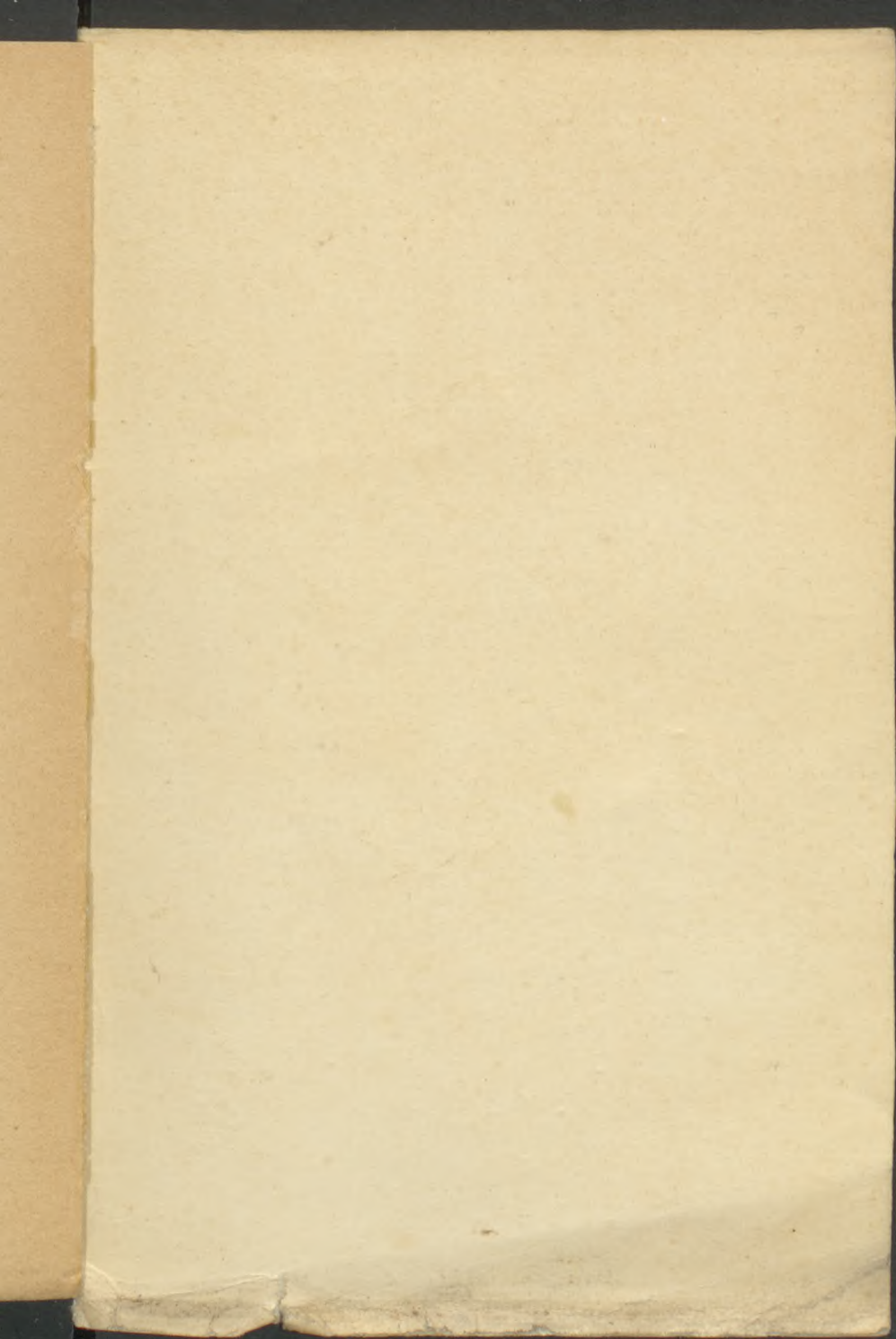
ADÁM

(Kicsit utánanéz, aztán lecsavarja a vilányt. Teljes sötétség. Pillanat szünet után

függöny.)

Ára 4 korona

9212

3471

JÓB DÁNIEL: ÖSZI VIHAR